Redacția revistei "PUNCTE CARDINALE" urează tuturor cititorilor săi, dincolo de tradiționalul "La mulți ani!", deplină bucurie și lumină sufletească în preajma sfintei sărbători a Nașterii Domnului!

libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

Anul II,
Nr. 12/24
decembrie
1992
40 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE DEMOCRAT CREȘTINĂ

PRUNCUL DIN IESLE

- colind de credință -

Mîntuitorul s-a născut în iesle vitelor, din pîntecul unei Fecioare. Pruncul acesta minunat — pentru care au strigat prin veacuri șiruri de prooroci, pentru care a pogorît Arhanghel și s-a aprins Stea, pentru care s-au urnit cu daruri (aur, smirnă și tămîie), tocmai din fundurile Răsăritului, înțelepții acestei lumi — a scos primul Său scîncet între puritate și mizerie. E ca și cînd El și-a asumat dintru început lumea în chip integral, cu bunele și cu relele ei, cu frumosul și cu urîtul din care se compune, odată ce s-a ivit trupește în ea. Și de-a lungul întregii Sale vieți pămîntești El va sfinți cu egală iubire toate aspectele existenței, intrînd să ospăteze atît în casele bogaților, cît și în cele ale săracilor, atît în cele ale virtuoșilor, cît și în cele ale păcătoșilor, atît în cele ale învățaților, cît și în cele ale oamenilor proști, atît în cele ale iudeilor, cît și în cele ale neiudeilor. De nimic nu s-a ținut departe, căci toate erau de mîntuit. Și nu numai oamenii, dar și Firea întreagă. El sfințește cu tălpile Lui și iarba cîmpiei, și nisipurile deșertului, și stînca muntelui, și valurile mării, și tufele Ghetsemanilor, dar și spinarea blîndului asin, pînă la lemnul Crucii Sale. Și sfințește pîinea și vinul, pe care le împarte împărțindu-se pe Sine...

Toată făptura este chemată să se bucure — de la bălegar pînă la aur, de la vegetal pînă la animal, de la păstor pînă la mag — de prezența mîntuitoare a Cuvîntului întrupat. Din teascurile suferinței va curge mustul Bucuriei. Peste imperfecțiunile lumii prinde să se zidească, înaltă și pură, nădejdea nestricăcioasei împliniri, ca o turlă spre ceruri suitoare. Din cotidian țîșnește miracolul, din clipă irumpe veșnicia.

Lui nimic nu i se poate asemăna în măreție și totuși El spală picioarele unor plebei năuciți. Se smerește lumii, ca și lumea să învețe să se smerească întru El. Se în-omenește pînă la moarte, ca și omul să se în-dumnezeiască pînă la Înviere. Dar nu numai omul, ci toată Făptura, care așteaptă înfiorată, alături de acesta, mîntuirea finală, rugîndu-se cu suspinuri negrăite.

Domnul întru aceasta a luat chip omenesc: ca să apropie lumea, fără rest, de izvorul ei absolut. Ca toate să ajungă **să fie întru El**.

Nașterea Domnului este renașterea noastră; ea echivalează cu o nouă creație — mistică — a omului și a lumii. Nimeni și nimic din cele ce se văd nu este exclus de la această taină supremă.

Atunci de ce oare noi, cei renăscuți mistic prin El, tindem să uităm această pildă a **totalității**, a iubirii atotcuprinzătoare, care este Alfa și Omega mîntuirii? De ce oare ne ispitim să privim totul altfel decît El, prin prisma unor criterii discriminatoare? De ce oare nu căutăm în noi puterea de a ne deschide spre tot și de a ni le asuma pe toate? De ce uităm că trebuie să ajungem a fi Una întru El?

Pentru că am cîștigat, în chip înțelept, discernămîntul superficial al Rațiunii, dar am pierdut, vai nouă, discernămîntul esențial al Credinței! Pentru că nu mai vrem să știm, cum știau sfinții din vechime, că omul este frate cu toți și cu toate, fiind creație a aceluiași Tată Ceresc. Pentru că am pierdut, pe scurt, sentimentul total și organic al existenței.

S-ar cuveni să reînvățăm a descoperi binele de dincolo de rău, frumosul de dincolo de urît, puritatea de dincolo de mizerie, unitatea de dincolo de părți. Iar pentru zgura păcătoasă ce acoperă adesea esențele existenței, s-ar cuveni să învățăm a ne simți noi înșine răspunzători și cosmic solidari. Vina este a tuturora, așa cum și mîntuirea va fi pentru toți! Dumnezeu singur este fără de păcat și de aceea El ne rămîne unica măsură. Prin Cuvîntul Lui, Ieslea și Vitele acestei lumi sînt chemate să se prefacă în Împărăție a Slavei. De aceea, prăznuind nașterea cea minunată, noi prăznuim Bucuria Ierusalimului Ceresc, pe care ea l-a făcut cu putință. O Bucurie în toți și în toate, pentru toți și pentru toate, peste toți și peste toate! Întreagă taina acestei Bucurii stă în scîncetul acela al pruncului din iesle, izvodit din neprihană. De veți ciuli urechile sufletului, negreșit îl veți auzi din nou și-l veți înțelege **pînă la capăt**.

COLINDĂTOR

Închinarea magilor

"Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței; că întru dînsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, slavă Ție".

(Troparul Nașterii Domnului)

Decembrie '89

Ruptură sau continuitate?

E greu de acceptat că au trecut deja trei ani de la evenimentele din decembrie '89 și că aceste evenimente rămîn în continuare în conul de umbră al manipulării politice.

Este, așadar, o marjă suficientă de timp pentru a ne uita în urmă cu relativă detașare și a ne întreba: cum ne raportăm la aceste evenimente? Ca la o ruptură, sau ca la o continuitate? Unde este ruptura și unde continuitatea?

Polemizînd cu istoriografii marxiști ai Revoluției franceze, pentru care accentul în mutațiile produse de acesta se expune exclusiv pe social și economic, fără însă a ignora deplasarea politicului spre economic și social pe care a marcat-o Revoluția franceză, François Furet insistă în studiile sale dedicate acestui eveniment asupra a ceea ce predecesorul său, Tocqueville, considera a fi "Revoluția ca proces", nu ca "ruptură"; proces care se desfășoară în timp și care duce la schimbări radicale. Este efectul a ceea ce Furet numește "conștiință revoluționară", element care, mai presus de mizeria economică, impune "libertatea socialului în raport cu politicul". Așadar, departe de a fi o revoltă care are la bază revendicări economice, revoluția acționează. Ceea ce înc. puse în decembrie '89 în România prin a fi revoluție — așadar un proces asupra conștiințelor — a fost stopat de cei care și-au însușit puterea al căror interes era tocmai ca acest proces să nu evolueze. Rezultatul alegerilor care tocmai s-au încheiat atestă exact lentoarea acestui proces.

Urmărind cele trei direcții — economic, social și politic — de-a lungul Revoluției franceze observi lesne o deplasare a politicului spre economic și social dar nu, așa cum arătam, sub imperativul unor revendicări de moment, ci prin conștientizarea faptului că, în acel context, toate chestiunile devin politice, au soluții politice. Și ceea ce au motivat în mod deosebit cuprinderea quasi-totală a populației de către ideologia egalitaristă, în Revoluția franceză, a fost distrugerea principiului aristocratic, generator de inegalitate. Odată anulat, principiul, nu aristocrația, era simultan suprimată ceea ce Furet numește "Legitimitatea rezistenței sociale față de un stat central".

Secolul al XX-lea a cunoscut o altfel de "aristocrație", cea născută în regimurile comuniste, o "aristocrație" care ignoră orice considerent de valoare și care reușește, prin viclenie și teroare politică, să se mențină decenii în șir la putere.

Deținătoare a puterii absolute și a tuturor privilegiilor, această "aristocrație" contemporană are drept unic țel să-și păstreze puterea și privilegiile. Ea este autoarea tipului de "revoluție" de care vorbea cu multe decenii în urmă, W. Pareto: "Revoluția este o schimbare bruscă de regim politic prin utilizarea maximă a forței de către elita ascendentă împotriva elitei în declin care dispare de pe scena istoriei". Tensiunile pe care le înregistrează societatea românească postrevoluționară, ruptura ireconciliabilă între două direcții a căror radicalizare riscă încă să se accentueze, își au dezlegarea tocmai aici: pentru a fi suprimat sursa de tensiune, de rezistență socială, trebuia început exact cu înlăturarea sursei acestei tensiuni: principiul "aristocrației" comuniste. În locul acestei îndepărtări am asistat la substituirea unei elite cu o alta, mult mai flexibilă, mult mai vicleană, dar și mult mai dispusă la compromis, toate acestea doar în vederea menținerii puterii pentru un timp mai îndelungat.

Exact invers față de felul în care s-au desfășurat lucrurile pe timpul Revoluției franceze, conducătorii României postrevoluționare se străduiesc să demonstreze că chestiunile economice și sociale nu sînt obligatoriu și politice, au rezolvare independent de politică; stau mărturie interminabilele tratative pentru alcătuirea unui guvern. Recunoaștem aici cu ușurință modelul care i-a tentat întotdeauna pe noii "aristocrați": modelul asiatic; îmbinînd autoritarismul politic și concentrarea unei puteri cît mai mari în mîinile unui grup de privilegiați; conducerea unică, dacă este posibil, cu liberalismul economic. Modelul a chiar fost recent evocat de fostul premier, deși acesta se arăta convins că la noi nu e chiar așa. Că la noi formele exterioare ale democrației ar exista, e indubitabil; trebuie doar ca acestea să mai și funcționeze, să se umple cu un conținut. Este democratic să faci alegeri libere, fără să informezi electoratul ce alege? Este democratic să pretinzi că există separația puterilor în stat, cînd acestea se află, toate, sub o formă sau alta în mîinile partidului unic, deloc întîmplător, partidul președintelui? Aceiași conducători se fac a nu observa că pe plan social n-au făcut decît să substituie o categorie de privilegiați cu o alta (avînd, în același timp o grijă plină de tandrețe pentru "foști"), în timp ce majoritatea se zbate într-o sărăcie lucie. Pe plan economic, aceiași se fac a nu observa absența pîrghiilor fundamentale ale economiei de piață: concurența, adevărata liberalizare (confundată cu scumpirea) și marea privatizare.

Ceea ce a fost și a rămas inadmisibil la cei care s-au autoinstituit în putere politică în decembrie '89 este faptul că aceștia se străduiesc să întruchipeze și chiar să prelungească iluzia pe care și-o fac despre ei înșiși: aceea că ar fi "revoluționari". Efortul îi costă și pe ei, ne costă și pe noi, ceștelalți. Ne-ar fi mai simplu la toți, și nouă, și lor, dacă ar renunța la aceste pretenții.

Dora Mezdrea

in memoriam ● in memoriam ● in memoriam

SPIRU HARET Un apostol al școlii

"A fost odată în România un ministru care a avut ideea — și, mai mult decît atît, a avut îndemnul inimii — să răspundă personal oricărui învățător (și nu numai învățătorilor) care i se adresa direct. Să-i răspundă spunîndu-i «domnule învățător» și «al dumitale devotat». Aceasta nu e aproape bizar pentru noi?"

Nu, acesta nu este începutul unei povești incredibile, ci sînt cîteva cuvinte preluate dintr-un articol apărut sub semnătura lui Vasile Băncilă în revista «Gândirea» din martie 1933, dedicat lui Spiru Haret. Notînd acest bizar gest al unui ministru care răspunde fiecărui corespondent al său, cu răbdarea și cu tenacitatea cu care se înfăptuiesc gesturile fundamentale, Băncilă adăuga îngrijorat: "Aceasta nu măsoară precis cît suntem de departe de posibilitățile morale ale lui Spiru Haret?" Dacă în 1933 intelectualii români măsurau cu îngrijorare distanța față de "posibilitățile morale" ale lui Haret, cum am măsura-o astăzi? Pentru că, la o privire atentă, observăm că ceea ce lipsește vieții publice de astăzi cu desăvîrșire este tocmai modelul omului public care să se dăruiască necondiționat intereselor neamului, rămînînd, în același timp, cum spune Băncilă "Impersonali în structura și ofranda lor". Mai mult, Băncilă îndrăznea să prevadă că "Dacă societatea noastră se va izbăvi vreodată, aceasta se va datora înmulțirii caracterelor active, dar vindecate de plaga personalismului subiectiv".

80 de ani de la moarte

Cum a reușit Haret să reformeze învățămîntul, cînd personalități mult mai impunătoare, de la Conta, Maiorescu, D.Sturza, Tache Ionescu, la Poni, Mîrzescu, Mehedinți, Negulescu ori Petrovici n-au reușit, sau au reușit parțial?

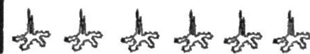
Dincolo de dăruirea sa necondiționată, de cinstea și de stăruința lui, Spiru Haret a știut să se folosească de politică în a-și pune planurile în acțiune, a știut, fără să cadă în mrejele politicului, "să fie suportat multă vreme de politică", urmărindu-și exclusiv obsesia cea mare: aceea de a realiza Școala națională. Pentru Spiru Haret școala nu era concepută doar sub raportul dependenței ei de societate, ci și sub raportul dependenței societății de ea. Școala are, pentru Haret două scopuri: "Acela de a produce, și acela de a preveni; de a produce virtuți și valori pe care mediul social nu le are, corectînd, la nevoie, viciile pe care societatea le are în locul virtuților corespondente; de a preveni evoluția firească și pozitivă a corpului social, înlesnindu-i și înnobilîndu-i această evoluție. În chipul acesta, Haret era adus să privească școala ca un centru viu al complexului social considerînd-o atît în funcție de tot, cît și servind totului".

Activitatea lui Haret atinge apostatul nu doar prin încrîncenarea senină de a-și duce pînă la capăt misiunea pe care singur și-o asumase, dar și prin latura profund creștină a acestei activități: Haret nu doar intra în corespondență cu cel mai umil slujbaș al său, transmițîndu-i sensul înalt al misiunii sale, cel mai important ni se pare faptul că o face în numele credinței în luminare și a credinței că lumina poate fi împărtășită și dăruită și altora. Atitudine profund creștină, cu toată formația sa pozitivistă, care repetată, și-a depășit condiția de "relație între șef și subaltern", transformîndu-se într-un "fenomen cu efect colectiv", menit să dea sens și demnitate fiecărui om al școlii, care se transforma, la rîndul său, într-un apostol.

La 17 decembrie 1992 se împlinesc 80 de ani de la moartea lui Spiru Haret; și doar cei ce cunosc deruta în care se afla școala românească își pot da seama că aceste rînduri, dedicate lui Spiru Haret, nu sînt doar pretextul unei banale comemorări, ci cuprind în ele îndemnul, către slujbașii școlii, de a-și asuma, pornind de la modelul Haret, apostolatul misiunii lor.

D.M.

O JUMĂTATE DE VESTE BUNĂ

Colegiul redacțional al revistei «PUNCTE CARDINALE» își anunță preaînțelegătorii cititori că va încerca să supraviețuiască publicistic și în anul 1993, reducînd însă numărul de pagini și tirajul lunar și ridicînd prețul unui exemplar la 50 lei. Cei doritori să se aboneze sînt rugați să expedieze cît mai repede pe adresa Redacției (Calea Dumbrăvii 109, 2400 Sibiu) suma corespunzătoare (în care sînt incluse și cheltuielile de expediție lunară), după cum urmează:

— în țară: 200 lei trimestrial

— în străinătate, cititorii care nu-și procură publicația prin actualele Centre de difuzare: 25 $ USA sau 35 DM anual (sub formă de CEC-uri — money order)

Abonamentele din străinătate achitate pînă la 1 februarie 1993 vor fi expediate individual (par avion).

Vă mulțumim pentru înțelegere!

COMITETUL REDACȚIONAL

1992 FLORILEGIU LIRIC 1992

ARS CLAMANDI

Ce vesel duh şi ce-ntristată humă!
Valahie, cumplita mea iubire,
la ce mă cer, ca pruncul după mumă,
acestui sîn bolnav de nerodire?

Cînd noimă nu-i, mă înfioară hazul;
privesc pe hoitul tău cum viermii suie...
Cu sînge, maică, ţi-aş spăla obrazul,
dar vrednic nu-s de ţintuit în cuie...

Jumate-s doar din ce-aş fi vrut să fiu
şi numai sfert din ce-ţi lipseşte ţie;
abia m-aud în vastul tău pustiu
şi limba mi se spulberă de vie...

Din patru vînturi tropotă urgia
şi vreme-ar fi să nu mai ştim de glumă...
Valahie, smochinul lui Mesia,
ce vesel duh şi ce-ntristată humă!

TRECEA-N AMURG

Trecea-n amurg Maria Magdalena,
iubire-ncinsă-n purpuri de Sion,
şi-n urma ei albea. ţinîndu-i trena,
alai înalt de îngeri cu ison.

Frumuseţe-n pîrg, lumină de departe,
păstrînd în plete izuri vechi de mir,
trecea-n amurg crăiasa Mării Moarte,
cu slava lumii pusă coviltir.
Brăzdînd uşor văzduhul cu sandala,
tăiată drept în marmoră de vis,
trecea-n amurg Maria din Magdala
pe cerul jalnic ca un miel ucis...

RĂZVAN CODRESCU

FALS SONET

Îmi aminteşti, cu umerii rotunzi,
de toamne adormite în Ardeal,
printre viori de vînt şi cucuruz,
ritmate lung de tropote de cal.

Şi-i părul tău prelins dinspre păduri
cu o foşnire rece ca de ploaie...
Ce bun ar fi acum un somn în şuri,
deasupra cu un cer tocmit din paie!

Să bată dangăt depărtat şi moale
un clopot vechi peste tăceri latine
şi să te strîngi înfrigurată-n mine
ca din ceţuri sure şi carnale,
pe cînd s-ar prăbuşi — suav caval —
alături plînsul toamnei din Ardeal...

IOAN POP

Cartea de poezie este cel mai slab reprezentată în actualul nostru peisaj editorial. Recentul volum al d-nei MONICA MĂRGINEANU (ECLIPSELE DE RĂSĂRIT, Editura Dacia, Cluj, 1992) reprezintă o fericită oază în deşert. Poeziile cuprinse în el sînt împărţite în două secţiuni: Întunecatele speranţe (ante 1989, decembrie) şi Scrisori din zonă (1990). Greutatea artistică a volumului rezidă în prima secţiune, din care ne-am şi îngăduit să reproducem una dintre piesele cele mai reprezentative.

Lirica d-nei Mărgineanu, în ciuda răsucirii moderne a versului şi deliberatei reduceri la minimum a "balastului" punctuaţiei, are adeseori ceva din solemnitatea cvasi-rituală a poeziei antice greceşti, dar şi din înfiorarea mistică a poeziei psalmice. Farmecul incantatoriu şi discret arhaizant al acestei poezii esenţial confesive reprezintă o sărbătoare a Verbului. D-na Mărgineanu "alchimizează", cu sigur instrinct artistic, materia brută a limbii, creînd mari armonii eufonice sau surprinzătoare jocuri lexicale.

Dacă ar fi să-i căutăm afinităţi artistice în lirica românească mai nouă, am apropia-o pe d-na Mărgineanu mai ales de magia poetică hermetic-clasicizantă a fraţilor Botta sau de Elegiile lui Nichita Stănescu din vremurile lui bune...

(R.C.)

MONICA MĂRGINEANU

Eclipsele de răsărit

o, Domine,
spre tine vreau
să-mi rod genunchi muiaţi în stîncă
scheleţii albi să mi-i desfac
de ochiul ce mă arde
încă!
îmi zise-atunci
nu prin cuvînt
ci doar suflîndu-mi lin în tîmple
aceste lucruri n-au cuvînt
şi nici nu pot să se întîmple,
dar nu departe
chiar aici
peste un deal un rîu şi-o vale
se-arată vinul mult mai drept
şi grîul fără-asemănare...
Şi eu-pietroiul greu la pas
eu am crezut că fără vină
e zidul meu
şi prinsă-n laţ
e
viclenirea de lumină;
şi iar trufind umblînd în cerc
nu am văzut crescînd o mare
la stînga mea, de fluturi orbi
cuiva de sus cerşind uitare
şi lîngă dreapta
un convoi
creştea
încet spărgîndu-mi umbra
şi mintea cea cu ochi de cîmp îmi sfîrteca
sub pluguri
limba
o, Domine
cel lung pripas
pentru un ceas de steauă bună
sub astălaltă am rămas, bătut de vînt,
bătut de humă.

SONETE

Ce stea să sting aevea ori în vis
Să schimb destinul lumii şi pe-al meu,
Cum dracu' să-l silesc pe Dumnezeu
Să ne primească iar în paradis?

Înlănţuit de-aş fi ca Prometeu
Şi tot aş încerca, o spun deschis,
Să şterg din cartea vieţii ce ni-i scris
Şi lumea s-o gîndesc mai bună eu.

Hai oameni să pornim în sens invérs
Şi din bătrînul nostru univers
Prin început să evadăm, apoi,

Vagabondînd aşa prin alte spaţii,
Să poposim sub alte constelaţii
Gîndite neanapoda de noi.

Ce-am făcut cu viaţa noastră, frate?
Am trăit nedemn, sărmani, pigmei,
Cetăţeni de rangul doi şi trei
Cu preocupări şi vise plate.

Ne-ndrăznind să-i înfruntăm pe zei
Le-am durat altare în cetate,
Pentru noi trăind pe apucate
Şi trudind slugarnic pentru ei.

Şi dacă de revoltă uneori
Ni s-a deschis în buzunar custura
N-am tras-o să lovim necruţători,

Să dăm cu nedreptăţile de-a dura,
Ci resemnaţi am acceptat sclavia
Ratîndu-ne şi clipa şi vecia.

DEMOSTENE ANDRONESCU

CARIATIDA

În noi vinovăţie cît sare-n apa mării
— ca viermele în suflet, ca un pumnal în cuget.
Nu primii morţi ai lumii, nici negura uitării
dau silei temelie şi patimilor muget.

Păcatul din scriptură e numai o nevoie
a noastră, slăbănogii ce mişunăm pe poale;
să trîndăvim hoţeşte, cînd fruntea anevoie
va să ridice gîndul din praful cald şi moale.

Iubirea nerodită, ca un ospăţ cu dulciuri,
ne lasă aşternutul cu mîzgă şi miasme.
Ne-mbată acru vinul tarabelor din bîlciuri,
purtîndu-ne viaţa printre strigoi şi iazme.

Sînt doar cariatida putreziciunii mele
visînd să-mi sfîşii cerul, pămîntul şi făptura.
Amestec vis cu sînge şi pulbere de stele
şi-ncerc să mă răscumpăr îndepărtînd coptura.

ION PARASCHIVESCU

MISIUNEA INTELECTUALILOR

La jumătatea decenilului al patrulea, excedat de politicianismul veros, Mircea Eliade era de părere că acesta stoarce energia creativă a naţiei; pe vremea aceea, el, ca şi atîţia alţi străluciţi intelectuali din generaţia lui, se menţinea în zodia spiritualului, concepînd misiunea intelectualului sub raport spiritual. Militantismul, fapta, erau lăsate în seama politicienilor. Generaţia lui era preocupată nu de putere, cît de statutul ontologic: "De veţi avea fapte şi nu veţi crede şi fi — ce se va alege din strădania voastră?", scria Constantin Noica în acea perioadă.

După două decenii, cînd ciuma roşie se instaurase irevocabil în România, Eliade era de părere că generaţia lui nu-şi îndeplinise misiunea istorică :cu aceeaşi conştiinţă cu care şi-au îndeplinit-o înaintaşii noştri" şi dacă şi-ar fi îndeplinit-o, "altul ar fi fost climatul politic al României moderne". Eliade dădea ca exemplu alte strălucite generaţii din istoria României: paşoptiştii au făcut politică, generaţia Unirii şi apoi cea a Războiului de Independenţă au făcut politică şi reforme sociale, generaţia semănătorismului şi cea a «Gîndirii», de asemenea. După primul război mondial, nemaiavînd de suportat "teroarea istoriei", ţara fiind reîntregită, strălucita generaţie interbelică avea liberă calea spre împlinire spirituală. "O asemenea detaşare de realitatea politică echivalează aproape cu o carenţă morală şi a fost plătită cu vîrf şi îndesat în anii trişti şi grei care au urmat", scria Eliade două decenii mai tîrziu. Căci, la ceea ce făceau sovieticii (şi care nu se putea numi politică) "nu se poate răspunde numai cu o rezistenţă pasivă, fie ea întemeiată pe cea mai pură morală şi religie". Continua aspiraţie la perfecţiune spirituală, statutul ontologic, transformarea omului prin credinţă (**metanoia**), valabile într-o altă ordine a lumii decît cea imediată, s-au dovedit, de altfel, foarte uşor de anihilat şi de distrus prin mijloacele acesteia.

Intelectualul are, după Eliade, misiunea de a ajuta pe fiecare cetăţean să ajungă "la o conştiinţă politică, adică la o înţelegere totală a momentului său istoric"; abia după aceea, faţă de sine, intelectualul are şi obligaţia faptei "culturale şi politice".

◇

Anul 1948 a marcat pentru intelectualul român o reconsiderare completă a poziţiei şi a rolului său în societate, după tezele leniniste şi jdanoviste. Era data la care singura "misie" care i se recunoştea intelectualului era aceea de a fi în solda partidului comunist, fără rest. Adică, cei care nu se angajau, luau drumul închisorilor sau, în cel mai bun caz, al exilului interior. Mai erau şi cei care au reuşit să se salveze prin emigraţie. Misiunea lor, dincolo, era cu mult mai clară: continuitatea tradiţiei culturale româneşti. În interior, timp de decenii, umbra extincţiei asupra fiinţei şi culturii naţionale. În condiţiile în care tot ce avea mai bun intelectualitatea românească a intrat în puşcăriile comuniste, intelectualitatea a putut să-şi îndeplinească misiunea prin rezistenţă şi jertfă.

Presa era acaparată cu "dezbaterea funcţiei formative pentru gîndirea artistică a spiritului de partid"! Într-un articol din «Contemporanul», intitulat chiar **Misiunea scriitorului**, Călinescu, ridicîndu-se împotriva tezei privitoare la "puritatea artei", pretindea că "orientarea observaţiei după concepţia marxistă despre univers şi meditarea asupra îndrumărilor partidului au fost întotdeauna rodnice pentru creator", în timp ce Samson Iosifovich, pe numele lui românizat Silviu Iosifescu, îi cenzura pe Eminescu, Alecsandri şi Vlahuţă, iar cea mai recunoscută autoritate critică (marxistă) era Ioan Vitner (Jakob Winter)...

Marcel Breslaşu, directorul general al departamentului Artelor, pe numele lui adevărat Mark Breslau, spunea în **Lupta de clasă**: "cu cît îţi vei fi însuşit spiritul de partid, cu atît el va fi devenit parte integrantă din concepţia şi mentalitatea ta...". Cu privire la teatru, Aurel Baranga, pe numele său adevărat Ariel Leibovich, inspector general în departamentul artelor, declara sentenţios din start: "Tot teatrul lumii... e de stînga".

În acest timp, Blaga vorbea de "boicotul istoriei" la români. Dar cine să-l audă? În 1970 Ivasiuc se grăbea să infirme existenţa acestui boicot, cum o făcuse şi prin opera sa. "Boicotul istoriei", spunea el, "a devenit un neadevăr flagrant pentru caracterizarea poporului român" («Contemporanul»).

Cînd se va face o istorie la rece a perioadei comuniste se va vedea ce va rămîne din creaţia acestei perioade. Şi bănuim că va rămîne foarte puţin. Dintre cei care s-au îngrămădit să vină în întîmpinarea partidului nu va rămîne nimic. Încet, încet, cultura militantă, pusă în slujba partidului, va fi înlocuită cu **adevărata creaţie** a acestei perioade, făcută mai ales **în închisori sau în exil**, iar **modelul etic** care va rămîne este cel al **intelectualului încarcerat**, pentru începutul perioadei, şi respectiv al intelectualului "rezistent", pentru sfîrşitul ei.

◇

Înainte de a încerca să schiţăm coordonatele misiunii intelectualului după Decembrie 1989, cîteva cuvinte despre neîncrederea în intelectualii de astăzi. Cauzele acesteia? Mai întîi, nelipsitul oportunism al intelectualului român. Departe de a fi doar o atitudine de masă, oportunismul se manifestă în destule exemplare semnificative, ieşite zglobiu în întîmpinarea noilor stăpîni; meseria de a minţi se pare că a fost atît de temeinic însuşită încît nu poate fi abandonată; continuarea falsificării istoriei, după considerente foarte subiective şi împotriva evidenţelor, minează grav autoritatea intelectualului; continuă să activeze astfel artistul gregar care-şi păstrează un **statu quo** de gaşcă şi pe care-l pierde îndată ce a ieşit din ea; scriitorul-entomolog care pune fiinţa umană sub lupă ca pe o gîză oarecare şi nu găseşte în ea nimic uman de relevat; scriitorul-cocoţă a cărui supremă aspiraţie este aceea de a fi întreţinut! Demisia de la demnitate a unor intelectuali prin gesturi precum: abandonarea propriei bresle, nedemne de înaltele sale principii, sau acte demne de Suzana Gîdea sau Popescu-Dumnezeu, cum ar fi publicarea predilectă a propriilor cărţi, acordarea de premii nevestelor, angajarea pilelor sau acoperirea neregulilor, incompetenţa managerială (căreia se încearcă să i se găsească cauze oculte), punerea la îndemîna unor impostori şi escroci a pîrghiilor economice ale culturii, sînt încă fenomene la ordinea zilei. Desigur că enumerarea ar putea continua. E greu să-i ceri cuiva, în aceste condiţii, să aibă încredere în intelectuali.

Cînd şi-a îndeplinit intelectualul postdecembrist misiunea: atunci cînd a denunţat vindicativ, din interiorul unor grupuri subţiri-elitiste, dar cu pretenţii de stînga, pe cei cu păreri opuse? Cînd se face vocea acuzatoare a campaniei de culpabilizare naţională? Cînd este — ca şi odinioară — acelaşi neobosit ambasador al nenorocirii româneşti (de care se detaşază cu superioară scîrbă)? Sau cînd este — cît de rar, vai! — un autentic ambasador al unui fel românesc de a fi în lume? Întrebări retorice, fireşte...

Misiunea actuală a intelectualului român mi se pare a fi, înainte de orice, una civilizatoare şi una de pedagogie naţională de demarxizare.

1. *Misiunea civilizatoare* — ridicarea nivelului de civilizaţie al tuturor, pentru că civilizaţia naşte cultură sau disponibilitate pentru cultură; iar cultura, oricît de rafinată, nu prinde pe mizerie. Civilizaţia ar anula teza atît de iubită de marxiştii de ieri şi de azi a "luptei de clasă", de care se folosesc copios guvernanţii de astăzi. Cel care lucrează cu mintea n-ar mai fi asimilat cu "cel care nu munceşte", cu "exploatatorul" împotriva căruia oricum şi oriunde marxiştii pot scoate oamenii în stradă şi-i pot manipula.

2. *Misiunea pedagogică de demarxizare*. Intelectualul are datoria să le explice celor mulţi inegalitatea umană şi unicitatea individului; în ce constă şi cum poate fi acceptată. Idee profund antimarxistă, căci marxiştii au inculcat omului sărac ideea "neferice" a egalităţii. Omul este egal doar în faţa lui Dumnezeu. Între ei, oamenii sînt inegali şi unici. Sîntem inegali tocmai pentru că sîntem unici. Iar unicitatea se opune "masei", de care marxiştii fac atîta caz.

Alături de inegalitate, intelectualul are datoria să-i înveţe, să-i reînveţe pe cei mulţi ideea demnităţii fiinţei umane. Reînvăţarea demnităţii umane e un proces dificil şi de durată. Cine altcineva decît intelectualii ar putea purcede la această dificilă întreprindere? Ne întrebăm doar cînd o vor face efectiv, într-un spirit cu adevărat românesc şi acultînd doar de o singură "poruncă": aceea a conştiinţei lor!

DORA MEZDREA

CONDITIA MORALĂ A FILOSOFIEI

"Căci e totuna a gîndi şi a fi"

(Parmenide, "Despre natură")

Vîrsta cea mai bună pentru începerea înţelegerii filosofiei este adolescenţa, intervalul cel mai privilegiat al fiecărei vieţi. Mintea adolescentului nu este complicată de speculaţii alambicate, iar sufletul îi este încă neîntinat.

Pre-adolescentul are personalitatea încă ne-formată, iar cea a post-adolescentului intră, de regulă, într-un regretabil proces de de-formare, astfel încît pentru primii începerea învăţării filosofiei ar veni prea devreme, iar pentru ultimii prea tîrziu. Dacă prima relaţie este evidentă, asupra celei de a doua se cuvine, poate, să zăbovim puţin.

Cu cei mai mulţi dintre adulţi se petrece, din păcate, ceva tragic. Căci, pe măsură ce devine adult şi înaintează în vîrstă, omul se încarcă, în mod firesc, cu responsabilităţi şi este supus la tot mai multe încercări cărora trebuie să le facă faţă **pe propriile-i picioare**; din nefericire, simţindu-se copleşit, el le răspunde, cel mai adesea, printr-un număr crescînd de abdicări morale. După o asemenea serie indefinită de abdicări (cum altfel credeţi că se instalează aşa-zisa "experienţă a vieţii", "luciditatea" de a te fi debarasat, chipurile, de "iluziile" tinereţii?!), problema de a nu mai fi în culpă morală începe să pară atît de irezolvabilă... încît cei mai mulţi dintre adulţi încep să se convingă (ajutaţi cu sîrguinţă de alţii, deja mai "maturizaţi") de irelevanţa acestei probleme ("rătăciri", "visuri", "valuri" ale tinereţii! — vor zice ei cu o "superioară" convingere) şi sfîrşesc prin a nu şi-o mai pune, sau, mai exact, prin a o transforma **din problemă reală**, generatoare de adevăr şi benefică tensiune autocreatoare ("Să nu fiu în culpă morală!") **în falsă problemă**, generatoare de dezumanizare: "Să nu se observe că sînt în culpă morală!". Multe şi diverse sînt tehnicile (care de care mai jalnice) de rezolvare a acestei pseudoprobleme morale. Dintre acestea, cu atît mai mult cu cît este şi sursă principală a proastei înţelegeri a filosofiei, una se impune cu precădere; o vom numi, pe scurt, **metoda non-Metodei**. Această metodă are o dublă întemeiere: pe de o parte, pseudo-problema morală amintită, ("Să nu se observe că..."), pe de altă parte, o păcătoasă şi belicoasă calitate pe care o au, în ele însele, adevărurile: aceea de a decurge, pur şi simplu, unele din altele, fără voia noastră, ci parcă exclusiv din "vina" lor; prin urmare, dacă nu le contrabalansăm în vreun fel **logicitatea naturală** şi le lăsăm să evolueze nestingherite, ele vor reuşi, dîndu-se unele pe altele la iveală, să iasă, în cele din urmă, toate la lumină (de unde şi vorba despre "adevărul gol-goluţ" care, adeseori, îi supără pe cei mai mulţi). Dar atunci ar sta în lumină, în toată nuditatea lui (deci imposibil de tăgăduit) şi insuportabilul adevăr că "Sînt deja în culpă morală!". Pentru ca această "trădare" să nu se producă, adevărurile nu trebuie lăsate să evolueze nestingherite; greutatea de contrabalans cea mai eficace nu va fi alta decît propria noastră ilogicitate, voluntar şi programat cultivată! Deci, graţie unei carenţe morale care, de regulă, este iniţiată la vîrsta adultă şi pe care, cel mai adesea, încercăm să o depăşim carenţîndu-ne moral şi mai mult — ajungem să fim cumva obligaţi la o prostie permanentă şi cu grijă programată! Or această prostie — un fel de cheie universală a succesului în babilonia pretenţioasă a lumii adulte — ca rezultat princeps al metodei non-Metodei, este cel mai dur şi mai refractar obstacol în calea bunei înţelegeri a filosofiei.

Numai celor foarte tineri nu le este încă frică de adevăruri, fiindcă nu le este frică de ceea ce pentru ei încă nu este adevărat (adică "Sînt în culpă din punct de vedere moral!"); pentru ei "e tot una a gîndi şi a fi"...

Cine n-a auzit de cumplita boală spirituală care macină fără milă biata noastră omenire de cîteva secole încoace, culminînd în secolul nostru: divorţul dintre valorile adevărului şi cele ale moralei (declarat de către unii drept irefutabil), pretenţia, aşadar, că acestea nu ar avea nici în clin, nici în mînecă unele cu altele. Din fericire pentru eventuala lume viitoare, această boală este doar una închipuită: **legătura dintre adevăr şi morală există dintotdeauna**, doar că, în vremea din urmă, se încearcă, parcă tot mai asiduu, cuplarea lor pe dos, adică (conform metodei non-Metodei) ca legătură între ne-adevăr şi i-moralitate, ceea ce ne condamnă la acea prostie asumată şi lipsa de înţelepciune despre care vorbeam.

Cel mai puternic remediu pentru începerea ieşirii din această criză este chiar studierea filosofiei încă din timpul adolescenţei, căci această studiere stă la baza practicării filosofiei, iar această practicare se cuvine să revină tuturora — ca a doua alfabetizare sau ca adevărata alfabetizare a spiritului — şi nicidecum doar cîtorva specialişti; după cum toată lumea, iar nu doar cîţiva specialişti, trebuie să poată practica cititul şi scrisul (care constituie "prima alfabetizare" şi care nu este încă alfabetizare a spiritului, ci abia început, în varianta civilizaţiei noastre, de formare a acestuia), pentru ca **fiecare să** poată citi şi scrie **orice**, în funcţie de capacităţile şi aspiraţiile proprii. Filosofia nu este, întocmai ca şi prima alfabetizare, o specializare anume, ci o deschidere şi o potenţare către universal a fiecăruia. Ea este acea cunoaştere care îţi oferă Binele — acel Bine, singurul cu adevărat şi absolut bun, pe care, înţelegîndu-l, cum spunea Platon, nu poţi să nu-l şi faci. (Cei care fac o altfel de filosofie decît cea care îţi oferă **Binele pe care cunoscîndu-l nu poţi să nu-l şi faci**, aceia fac altceva şi nu filosofie; ceva care poate fi **folositor**, dar nu şi **bun**!). Or chemarea de a face Binele-absolut-bun este adresată fiecăruia şi nu doar celor "specializaţi" întru-ale filosofiei...

Aşa stînd lucrurile (sau, mai exact, întrucît aşa ar trebui să stea), principala invitaţie a oricărei lecţii de filosofie este, în cele din urmă, una în-doită: începeţi să vă fortificaţi, deopotrivă, mintea şi sufletul, dar păstrîndu-vă intactă "tinereţea", acest unic zălog al purităţii voastre esenţiale.

Prof. Gabriel SĂNDOIU

"RESURECȚIA" lui NICHIFOR CRAINIC

ÎNTRE BUCURIE ȘI DEZAMĂGIRE

La început a fost bucuria. Bucuria unui act de cultură și a unui act de dreptate. După mai bine de 45 de ani de uitare silnică, Nichifor Crainic (1889-1972), una dintre personalitățile de seamă ale epocii interbelice, a reintrat, deocamdată ca poet, în circuitul liber al valorilor naționale.

Din 1944 pînă în 1990 Nichifor Crainic fusese un nume proscris, iar opera lui, pusă la index, era aproape în întregime necunoscută tinerelor generații. Singur Nicolae Manolescu îndrăznise să-l includă (ca și pe Radu Gyr, de altfel) în antologia de **Poezie română modernă** din 1968 (vol.I, pp. 101-105). Referințele criterice au fost și ele puține și cel mai adesea răuvoitoare. Rîndurile pe care ni le-a rezervat D. Micu în "**«Gîndirea» și gîndirismul**" (1975) reprezintă un exemplu concludent. Numai Ovid S. Crohmălniceanu a făcut un mai mare efort spre obiectivitate în paginile despre poezia lui Crainic, din vol. II al **Literaturii române între cele două războaie mondiale** (1974). Cu și mai multă rea-voință decît poetul a fost judecat, în spiritul dogmatismului comunist, mentorul național, cultural și religios. O sinteză a acestor pseudo-judecăți monocorde ne-a oferit Gh. Al. Cazan în jalnica sa **Istorie a filozofiei românești** (1984). Nici măcar Biserica Ortodoxă nu i-a mai acordat marelui său apologet și doctrinar prețuirea ce i s-ar fi cuvenit.

Iată însă că destinul postum al poetului pare să fi intrat, deodată cu întreaga noastră cultură, sub o zodie mai bună. O nou înființată editură particulară, "Roza Vînturilor", a publicat, sub îngrijirea d-lui Nedic Lemnaru, două volume selective din versurile mentorului gîndirist*. D-l Nedic Lemnaru se mărturisește a fi executor fidel al "testamentului" poetic al lui Nichifor Crainic. Selecția, așa cum ni se prezintă, a fost alcătuită și definitivată de autor "în anii grei ai bătrîneții, apăsat de neputințe și de boală", nu fără "naiva credință că... volumul **Șoim peste prăpastie** va putea vedea lumina tiparului" chiar în plin comunism, "așa cum, de fapt, i se promisese de către autorități". Făgăduință deșartă, cum era de așteptat...

"Sfînta Revoluție Română" (cum îi place să scrie autorul) a făcut cu putință această tîrzie, dar meritată "resurecție" fapt subliniat, între altele, și de o "Pisanie" cam lungă și cam bombastică, așezată în fruntea unuia dintre cele două volume. Din păcate însă, bucuria acestui eveniment cultural și editorial îndelung așteptat este în mare măsură umbrită de ținuta editorială destul de slabă, adăugată criteriilor nu tocmai estetice după care s-a alcătuit antologia. Voi începe cu acestea din urmă, căci ele alcătuiesc un aspect mai delicat, implicîndu-l pe Nichifor Crainic însuși, cel din pragul anilor '70. Aș zice că ne aflăm în fața unei antologii cîrpite din deznădejde. Groaznica experiență a celor 15 ani de închisoare, bătrînețea, boala, presimțirea sfîrșitului și, poate mai presus de toate, prăbușirea idealurilor unei vieți, l-au adus pe om la forțarea unui soi de compromis cu vremurile, încercînd să salveze din sine însuși, într-un fel asau altul, măcar **poetul**. Faptul acesta transpare atît din selecția de pezii din volumele mai vechi (de la **Șesuri natale** — 1926 la **Țara de dincolo de veac** — 1931), cît mai ales din selecția și variantele finale ale versurilor "create mental" în închisoarea de la Aiud. Dintre creațiile mai vechi, notorii deja prin anii '30, unele au fost lăsate la o parte fără prea multă îndreptățire, în vreme ce altele mai slabe au fost totuși incluse. Se poate invoca aici, firește, acea realitate imponderabilă care este subiectivitatea poetului. Antologia ne apare însă nu numai inegală, dar și săracă. Să fie vorba numai de scrupulul estetic, de marea exigență a poetului față de sine? S-ar putea...

În privința antologiei de versuri din închisoare lucrurile sînt însă mult mai vădite. Editorul ne avertizează el însuși (v. **Șoim peste prăpastie**, Adenda I, p. 141)): "Poezii date la iveală de curînd și neintroduse de către Nichifor Crainic în acest volum — alcătuit în urmă cu 25 de ani — din naivă credință că, chipurile, fără aceste cumplite mărturii în versuri despre viața de groază trăită la Aiud, volumul **Șoim peste prăpastie** va putea vedea lumina tiparului..." Așa stînd lucrurile, te-ai aștepta să afli în respectiva adendă cine știe ce revelații, pentru care să-i mulțumești editorului. Însă, în afară de **Cîntecul foamei** și **Pe culmea stearpă** bucățile cu pricina nu reprezintă decît cel mult un interes psihologic și documentar. Îți vine într-adevăr să crezi că pe cele mai multe Crainic nu le-a inclus tocmai din scrupule estetice... Sînt și două poezii reluate din greșală aici: **Întuneric** (p. 149), pe care poetul o reținuse și care îi figurează și în volum (p. 100) și o variantă la **Ucenicul** (p. 151), prezentă și pe la începutul volumului (p. 28).

Merită insistat puțin asupra acestei ultime poezii, spre a înțelege cîte ceva din modul în care cartea a fost pregătită pentru tipar. În cele din urmă poetul a abandonat forma inițială (pe care o putem citi în Adenda I, la p. 150), păstrînd pentru proiectatul volum varianta ajustată după gustul și ideologia vremii: "bijutierul" la care el se voia "ucenic" era, firește, Dumnezeu ("Tu, marele bijutier..."), dar în variantă, acesta devine... natura ("Natură, tu, bijutier..."). Strofa "*Primește-mă ca ucenic,/ În nopți de taină să mă-nveți/ Canonul sfintei frumuseți/ Spre care vreau să mă ridic*" își schimbă în variantă ultimul vers cu "*Să scot podoabe din nimic*", iar strofa "*Și-așa trudind la cizelat,/ Slăvitul meu stăpîn și domn,/ În zori să picotesc de somn,/ Cu praf de stele pe halat*" devine în variantă "*Și-așa trudind la cizelat,/ În zori să cad în așternut/ Ca un întors cosmonaut/ Cu praf de stele pe halat*" (!!!). Am fi preferat ca această variantă penibilă să fie dată uitării, împreună cu epoca aceea care a făcut-o posibilă. De ce o fi ținut neapărat editorul să ne-o dezvăluie într-un moment cînd nu-și mai avea rostul? Ne întrebăm, pe de altă parte, de ce a păstrat, pe urmele lui Nichifor Crainic ce-i drept, dar fără nici o îndreptățire astăzi, varianta incompletă și desfigurată a poeziei **Cîntec strămoșesc** (p. 66), pe care memoria atîtor foști deținuți politici a conservat-o fidel (ea a și fost publicată, de altfel, dub titlul **Cîntec de bejenie**, în unele antologii de peste hotare)? Nu-i oare păcat de acele superbe versuri care-i sporeau și frumusețea și înțelesul: "*Căci vine din urmă, cu muget sălbatic,/ Gîtlej fără margini de zmeu asiatic*"? De ce-or fi rămas, în fine, nebăgate în seamă de editor atîtea alte poezii atribuite cu destulă corectitudine lui Nichifor Crainic, poezii de o oarecare notorietate orală, fiind păstrate în schimb altele, cu vădit caracter de "îmbunare" a cenzurii comuniste. În afară de **Ucenicul**, se mai află în această din urmă situație încă (cel puțin) trei: **Prolog**, **Palinodie**, **Imnul păcii**. Chiar dacă fără să vrea, editorul a siluit astfel, în numele unui "testament" rău înțeles, chipul din urmă al poetului.

Cam la fel ar fi arătat antologia și dacă, să zicem, publicarea lui Crainic ar fi fost îngăduită acum zece sau douăzeci de ani. În acea vreme ne-am fi bucurat să o avem și așa (cum s-ar fi bucurat poate și poetul prin 1965-70). Dar astăzi? Să nu fi lăsat oare noul context cultural în care trăim nici un loc de mai bine în acest sens? Dacă Nichifor Crainic ar mai fi fost în viață acum, în ceea ce Nedic Lemnaru numește "ACEST AN 1990, hotar al noului nostru destin", ar mai fi consimțit el oare să revină în public cu această antologie de circumstanță? Iată prima întrebare pe care ar fi trebuit să și-o pună editorul. E greu de crezut că răspunsul ar fi fost afirmativ.

Dezamăgire pricinuiește, din păcate, nu numai modul de alcătuire al antologiei, ci și modul ei de prezentare, cu auxiliile "critice" cu tot. Nu se poate pricepe de ce versurile din închisoare (alcătuite, se pare, cam între 1949 și 1961) au trebuit să treacă drept vol. I, iar cele mai vechi (1914-1944) drept vol. II. Nu se poate pricepe, de asemenea, ce nevoie era de acea culegere de extrase din enciclopedii și dicționare străine de pînă în 1967 (?!) și în general de iluzia provincială că astfel de consemnări informative ar vădi "marele prestigiu cultural de care se bucură Nichifor Crainic în lume". Mult mai nimerită, mai utilă și mai convingătoare ar fi fost o mică antologie de referințe critice propriu-zise, atît românești, cît și străine (cine caută, găsește!), însoțită și de o cît de sumară bibliografie. Nu se poate pricepe, în fine, judecînd și după lipsurile de mai sus, dar și după marele număr de omisiuni și greșeli (nu numai de tipar!), graba, "comoditatea" și lipsa de profesionalism care stigmatizează ediția. Personalitatea și opera lui Nichifor Crainic ar fi avut dreptul, mi se pare, nu numai la bunăvoința, dar și la grija (ba chiar la truda) editorilor săi postumi. Se va zice că acesta este numai un prim pas. Edițiile ulterioare vor aduce, prin strădania altora mai tineri, necesarul spor calitativ. Este în parte adevărat, numai că ediția de față trebuia să-și cîntărească mai bine responsabilitățile, căci *ea* este aceea care-l readuce deocamdată, după atîta amar de ani, pe poetul **Șesurilor natale** în atenția noilor generații. Un pas cu stîngul poate avea, în atare context, efecte nefavorabile pe termen lung.

Este adevărat că editorul a încercat să-și ia o măsură în acest sens, reunindu-i ca prefațatori ai celor două volume pe impozanții Dumitru Stăniloaie, Ovidiu Papadima și Pan M. Vizirescu. Dar simpla "prestanță" a numelor nu este de ajuns. Las la o parte faptul că toți trei sînt foști gîndiriști (riscînd să creeze impresia unei solidarități de "gașcă"...). Toate prefețele suferă de o complezentă generalitate. Cea a lui Nedic Lemnaru nu este, de fapt, decît o simplă notă asupra ediției. Ovidiu Papadima înșiră binevoitor, dar plictisit, un minimum de preciziuni banale, cu o pană obosită. Părintele Stăniloaie, atît de scrupulos cărturar altminteri, citează de astă-dată cu multe erori (probabil din memorie) și n-are ochi decît pentru transpunerea dogmelor creștine. Mai multă strădanie se vede din partea lui Pan M. Vizirescu, care nu poate ieși însă dintr-un soi de descriptivism (tot ce evocă în treacăt fiind "glorios", "magnific", "extraordinar", "absolut original", "sublim", cînd nu e "groaznic", "de inimaginabil chin", "profund nimicitor" etc.). Lipsite de orice aplicare estetică și de orice efort de aprofundare, aceste pagini circumstanțiale nu sînr nici pe măsura lui Crainic, nici pe măsura semnatarilor lor. Nu de astfel de prezentări întocmite în pripă de niște venerabile somități avea nevoie poetul reîntors printre noi, ci de un studiu introductiv convingător prin el însuși, temeinic și actual, atît ca abordare, cît și ca limbaj.

Ceea ce rămîne de nădăjduit este că viciile acestei ediții nu se vor mai repeta în procesul de editare sau reeditare al celorlalte scrieri (despre primul volum al **Memoriilor** apărut în 1961, am putea spune că a reprezentat totuși o jumătate de pas înainte). Poate că atunci cînd vom deschide proaspetele ediții din **Nostalgia Paradisului** sau din volumul II al **Memoriilor**, bucuria noastră nu va mai fi umbrită de nimic. Numai atunci Nichifor Crainic se va putea odihni liniștit.

Răzvan Codrescu

* *Nichifor Crainic, Șoim peste prăpastie (versuri inedite create în temnițele Aiudului) și Poezii alese (1914-1944), Editura "Roza Vînturilor", București, 1990. Menționăm, cu titlu de curiozitate, că noul editor al operelor lui Nichifor Crainic este... un evreu! Noi, românii, sîntem ocupați cu editarea lui Bellu Silber...*

Creştinism şi ocultism

Ioan Gh. Savin

Între încercările minţii omeneşti, de a forţa pe căi ascunse şi totuşi *naturale* misterul ce ne înconjoară, fie în viaţă, fie dincolo de ea, *ocultismul* stă pe primul plan.

Termenul ocultism poate servi chiar ca denumire generală a tuturor acestor ciudate încercări, care, în afară de religie şi totdeauna contra ei, caută să pătrundă în marea taină a destinelor omeneşti, fie de aici, fie de dincolo. Sub acest raport teosofismul şi spiritismul nu sunt decât ramuri detaşate şi oarecum modernizate ale acestui străvechi ocultism, de care nu se deosebesc nici ca metode, nici ca pretenţii de... seriozitate şi documentare ştiinţifică. Singura deosebire între ele ar fi că, în timp ce teosofia şi spiritismul se dedică în special problemelor de dincolo de moarte, ocultismul propriu-zis rămâne legat de destinele vieţii noastre pământene.

Sub acest raport el apare mai practic şi mai pozitiv, deşi tot fantezist şi de multe ori aberant.

Străvechi aproape de când lumea, el nu e decât un nou nume al *magismului* sau *şamanismului*, prin care omenirea a crezut că se poate apăra în lupta cu presupusele forţe demonice, care ar cârmui universul. A intra în contact cu aceste forţe, a smulge taina puterii lor şi a le impune voinţa omului — iată ţinta şi visul magiei şi a ocultismului din toate timpurile.

În directă opoziţie cu *religia*, a cărei fiinţă constă tocmai în raportul *liber* între divinitatea creatoare, *ocrotitoare* şi *protectoare* a lumii şi om, magia a căutat mereu să se substituie religiei, şi dacă n-a izbutit, s-a furişat şi a trăit totuşi mereu în umbra ei.

Aşa se explică amestecul ei în vechile religii. Inzii şi Perşii, Egiptenii şi Greco-Romanii au făcut credit larg practicilor magice alături de cele strict religioase. Astrologia Asiro-Babilonenilor şi Egiptenilor, misterele pythice şi eleusiene ale Grecilor, augurele şi haruspiciile Romanilor, erau, alături de atâtea alte practici vrăjitoreşti, incorporate religiei. Creştinismul însuşi, cu toată tranşanta sa opoziţie faţă de orice esoterism şi ocultism, n-a putut fi scutit de amestecul impurităţilor de acest gen.

Evul Mediu e de fapt epoca de înflorire a ocultismului. Interzis de religia creştină, el a fost obiectul de predilecţie a "liber-cugetătorilor" epocii, care căutau în puterile raţiunii şi forţele naturii secretul destinelor omului.

O întreagă serie de "oameni de ştiinţă" (chimişti, medici, astrologi, filosofi) şi-au făcut din ocultism obiect al cercetărilor lor ştiinţifice. Iar în faimosul *Theofrastus Bombastus Paracelsus*, care trăieşte între anii 1493-1541, deci la finele scolasticei şi în pragul Renaşterii, ocultismul şi-a găsit pe cel mai strălucit reprezentant al său, care domină aproape întreaga epocă. Datorită lui îşi iau avânt ştiinţele predilecte ale epocii: Alchimia, Astrologia, Fiziognomia şi medicina *spagirică*! Paracelsus însuşi fusese profesor de chimie la Universitatea din Basel şi o întreagă serie de savanţi ai epocii îi erau discipoli. Nemulţumită cu fericirea cerească a Bisericii, lumea era preocupată de căutarea fericirii pământeşti şi materiale: căutarea *"pietrei filosofale"*, această himeră a omenirii, pentru posesiunea preţiosului metal al aurului — cheia fericirii, îi obseda pe toţi.

Ocultismul ajunsese astfel ştiinţa oficială.

Tainele lumii erau pe cale de a fi pătrunse. Prin aflarea elementelor esenţiale, care compuneau corpurile şi organismele, acele triade mistice: pământ, apă şi aer în om, sulf, sare şi mercur în corpuri, puse în contact cu spiritele cosmice (gnomii, silfidele şi salamandrele), prin un al 6-lea simţ, de care beneficiau ocultiştii, totul era la dispoziţia omului! Toate elementele se puteau combina şi transforma spre a se afla aurul, spre a se lecui bolile, spre a se schimba destinele!

Însuşi "omul" putea fi creat în chip sintetic, odată ce elementele fundamentale ale vieţii erau cunoscute, iar "salamandrele", aceste spirite ale aerului, erau la dispoziţie.

Acel vestit "homunculus" a fost obiect de serioase preocupări în acele timpuri, alături de descoperirea pietrei filosofale. Din acest arsenal de şarlatanism şi naivitate, de îndrăzneală şi erezii ştiinţifice, îşi culege *Goethe* materialul cu care operează *Mefisto* al său la întinerirea lui Faust. Şi tot aici îşi transportă marele ironist *Anatole France* ciudatele sale personaje din romanul *La rôtisserie de la reine Pedoque*.

Oamenii aceştia trăiau atunci în fantasmagorica lume a gnomilor şi salamandrelor şi se ruinau în construirea de laboratoare pentru aflarea pietrei filosofale sau fecundarea vieţii pe calea retortelor. Alături de alchimie înflorea astrologia şi *spagirismul*. Aurul era nu numai cheia îmbogăţirii, dar şi a sănătăţii. Potrivit metodei spagirice, se dădea bolnavului să înghită *aur* şi alte metale socotite drept panacee universale.

Horoscoapele erau în mare cinste şi fiecare citea sau îşi aştepta soarta de la poziţia şi conjuncţia astrelor în clipa naşterii sau a începerii unei acţiuni. Papi şi împăraţi îşi aveau astrologii lor şi Caterina de Medicis, nepoată de Papi şi mamă de regi, îşi consulta Horoscopul dacă aştrii sunt favorabili ca să extermine, cu sabia şi otrava, pe Hughenoţii eretici, pentru slava lui Dumnezeu şi a Bisericii Catolice!...

Aceste timpuri *au fost*. Ele au trecut. *Ocultismul însă n-a dispărut cu totul*. El mai stăruie încă, cu tot discreditul pe care l-au suferit ştiinţele ce i-au dat creditul şi înflorirea. El îşi are şi astăzi adepţi şi practicanţi. Mai mulţi chiar decât am putea crede.

Biata minte şi curiozitate omenească îşi apără cu tenacitate idolii şi erorile! Că alchimia, ca şi astrologia, au fost definitiv aruncate din atelierele ştiinţei — puţin importă! Horoscoapele şi astăzi sunt la modă şi atâţia "Doctori" în ocultism îşi oferă serviciile unei lumi grăbite de a-şi afla destinele din poziţiile şi tainele stelelor!

> "Horoscoapele şi astăzi sunt la modă şi atâţia «Doctori» în ocultism îşi oferă serviciile unei lumi grăbite de a-şi afla destinele din poziţiile şi tainele stelelor!"

Grafologia, fiziognomia, hiromancia se bucură încă de trecere la atâţia dintre noi, care, sceptici faţă de tainele şi puterea religiei, acordăm încredere misterelor ocultiste.

Ipotezele ştiinţifice ale spiritismului şi teosofiei, despre corpurile astrale şi lumile supra şi sublunare, nu fac decât să alimenteze aceste grosolane erezii ale ocultismului vechi sau nou.

Sunt şi la noi mulţi, foarte mulţi adepţi ai unor astfel de practici: de la femeia din periferia de oraş sau de la sate, care-şi caută în cafea sau umblă cu datul în cărţi, până la simandicoasele feţe care cred că au temeiuri ştiinţifice de a-şi cerceta destinul după prescripţiile ştiinţelor oculte!

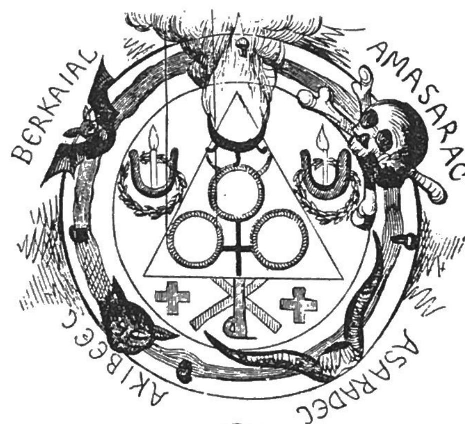
Printre aceştia mulţi se cred şi se prenumără între fiii Bisericii. Şi încă între bunii ei fii! Cu aceeaşi pietate cu care îşi aprind candela în faţa icoanei Mântuitorului sau cu care îşi duc sărindarul la cutare biserică cu sfinţi făcători de minuni — îşi poartă paşii şi spre prezicătorul care-i va ceti din stele şi din liniile mâinii viitorul! Un astfel de creştinism e mai aproape de magie decât de Christos...

Acest amestec între magie şi religie, între Dumnezeu şi Lucifer, între Simon Magul şi Christos, între puterea demonică şi bunătatea divină, nu înseamnă decât cea mai perversă renegare a creştinismului. E apostazie directă; e separare de Christos şi de Biserica lui, care nu trăieşte din vrăji şi din semne, nici din acte de reciprocitate cu Satan! Mântuitorul a spus: El nu e domn al dracilor şi nu cu puterea lui Belzebut îşi dăruieşte harul şi mântuirea.

Între magie, care crede că poate să *constrîngă* puterile adverse din univers, şi religie, care prin *iubire* ridică pe om către divin, e o excludere totală. Cu atât mai mult între ocultism şi creştinism, care prin Fiul lui Dumnezeu a câştigat pentru omenire veşnicia împărăţiei cereşti.

Cine crede în acest lucru — e creştin. Dar în cazul acesta nu mai poate crede în altceva: nici în vrăji, nici în astre, nici în oricare altă doctrină ocultă! Teosofie, spiritism sau pur şi simplu *ocultism* — toate acestea nu sunt decât surogate ale adevăratei credinţe.

— va urma —

Cercul goetic
Simbol magic folosit pentru invocarea spiritelor malefice

Temeiurile și izvoarele creștinismului

2. Iisus Hristos

(continuare)

După multe chinuri şi batjocuri, îndurate atît din partea iudeilor, cît şi din partea ostaşilor romani, l-au dus să-l răstignească la locul numit "al Căpăţînii" (Golgota), unde l-au ţinut între doi tîlhari, iar deasupra capului i-au scris "vina": "Acesta este Iisus, regele iudeilor" (MATEI, 27, 37; MARCU, 15, 26; LUCA, 23, 38 şi mai ales IOAN, 19, 19-22, unde se istoriseşte mai pe larg: "Iar Pilat a scris şi titlu şi l-a pus deasupra crucii. Şi era scris: **Iisus Nazarineanul, Împăratul Iudeilor**! Deci mulţi dintre iudei au citit acest titlu, căci locul unde a fost răstignit Iisus era aproape de cetate. Şi era scris în evreieşte, latineşte şi greceşte. Deci arhiereii iudeilor i-au zis lui Pilat: Nu scrie **Împăratul Iudeilor**, ci că acela a zis **Eu sînt Împăratul Iudeilor**!Dar Pilat a răspuns: Ce-am scris, am scris", **quod scripsi, scripsi**). De fapt, sintetizînd, acuzaţiile pe care iudeii le invocaseră dinaintea lui Pilat au fost acestea două: *a)* că s-a făcut pe sine Dumnezeu, venind să hulească şi să strice Legea şi *b)* că s-a numit pe sine Împărat, incitînd la răzmeriţă (!) şi ultragiind demnitatea Cezarului roman. Prima învinuire nu putea avea trecere prea mare înaintea lui Pilat, care nu cunoştea prea bine treburile religioase ale evreilor, ba mai era şi pornit împotriva lor, cum atestă documentele istorice ale vremii. În ce-o priveşte pe cea de-a doua, Iisus l-a lămurit pe guvernator întru totul: "Împărăţia Mea nu este din lumea aceasta. Dacă Împărăţia Mea ar fi fost din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu fiu predat iudeilor. Dar aşa Împărăţia Mea nu este de aici" (IOAN, 18, 36). Şi dialogul cu Pilat continuă, plin de semnificaţie (versetele 37-38): "Deci i-a zis Pilat: Aşadar eşti Tu Împărat? Răspuns-a Iisus: Tu zici că Eu sînt Împărat. Eu spre aceasta M-am născut şi pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc **adevărul** (subl. n.); oricine este din **adevăr** ascultă glasul Meu. Pilat i-a zis: Ce este **adevărul?", quid est veritas?** Ne aflăm, cu dialogul acesta, pe linia de despărţire dintre două lumi. Prin Pilat vorbeşte scepticismul filosofic al vechii lumi păgîne. Prin Iisus se dezvăluie lumea cea nouă, primenită sub lumina credinţei. Pilat rămîne orb, în epuizarea şi îndoiala lumii sale. El se află în faţă cu Adevărul, cu singurul Adevăr, dar nu-l vede. Mai degrabă îl va fi simţit soţia lui, Claudia Procula (a se vedea MATEI, 27, 19).

Copleşit sub batjocuri şi schingiuiri, Domnul se roagă pentru ucigaşii săi: "Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!" (LUCA, 23, 34), punîndu-ne în faţă pilda supremă a Iubirii şi Iertării creştineşti.

Şi iată că în seara zilei de vineri, "la ceasul al nouălea", îndurînd întreaga suferinţă ca om, Iisus strigă cu glas mare şi zise: "Părinte, în mîinile Tale încredinţez duhul Meu! Şi aceasta zicînd, şi-a dat duhul" (LUCA, 23, 46). Semne înfricoşate întovărăşiră această moarte (MATEI, 27, 51-54; MARCU, 15, 33 şi 38; LUCA, 23, 44-45). Prin grija cîtorva apropiaţi (şi mai ales a lui Iosif din Arimateea), El fu coborît de pe cruce şi înmormîntat după lege, într-un mormînt nou, la gura căruia fu prăvălită o lespede imensă. Iudeii cerură şi întărirea străjilor, amintindu-şi că El spusese că a treia zi se va scula din mormînt. Nu că ei ar fi crezut vreo clipă că s-ar fi putut să învie cu adevărat, dar s-au gîndit ca nu cumva ucenicii să vină pe furiş şi să răpească trupul, înscenînd astfel învierea. Căci atunci, spuneau ei, "va fi rătăcirea de pe urmă mai rea decît cea dintîi" (MATEI, 27, 64).

O legendă tradiţională, fără sprijin în Evangheliile canonice, dar acceptată chiar de Biserică, spune că Iisus, înainte de învierea cea dintr-a treia zi, s-a pogorît în Împărăţia Morţilor, spărgînd "porţile Iadului" şi scoţînd de acolo pe protopărinţi (Adam şi Eva) şi pe drepţii Vechiului Testament. Această pogorîre în Iad este o temă îndrăgită şi foarte frecventă în iconografia ortodoxă.

Învierea a avut loc în dimineaţa zilei de **Duminică** (de fapt după miezul nopţii de sîmbătă spre duminică), la 36 de ceasuri după punerea în mormînt. Femeilor venite dimineaţa la mormînt (pe care-l aflară gol) Îngerul le zise: "De ce căutaţi pe Cel viu între cei morţi? Nu este aici, ci S-a sculat. Aduceţi-vă aminte cum v-a vorbit, fiind încă în Galileea, zicînd că Fiul Omului trebuie să fie dat în mîinile celor păcătoşi şi să fie răstignit, iar a treia zi să învieze. Şi ele şi-au adus aminte de cuvintele Lui" (LUCA, 24, 5-8).

După înviere, Hristos s-a arătat în mai multe rînduri ucenicilor săi. El le-a dat ultimele învăţături şi i-a întărit în misiunea lor apostolică, iar în cea de-a patruzecea zi de la Înviere, în văzul tuturor, "S-a înălţat şi un nor L-a luat de la ochii lor" (FAPTE, 1, 9), afară din cetate, spre Betania (LUCA, 24, 50-51).

"Şi S-a suit la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui, de unde iarăşi va să vie din slavă, să judece viii şi morţii, a Căruia împărăţie nu va avea sfîrşit", se mărturiseşte în Crez.

Zece zile mai tîrziu (deci la cincizeci de zile după înviere), conform făgăduinţei (a se vedea IOAN, 14, 16-17 şi 26; 15, 26; 16, 7-15; 20, 21-23, precum şi FAPTE, 1, 8), Duhul Sfînt, "Mîngîietorul, Duhul Adevărului", se va pogorî peste adunarea apostolilor, pătrunzînd astfel în lume şi primenind-o în chip tainic, spre a nu o mai părăsi niciodată (a se vedea FAPTE, 2, 1-4, dar şi urm.). Se năştea atunci comunitatea duhovnicească a Bisericii Creştine (asupra semnificaţiei Cincizecimii, a Pogorîrii Duhului Sfînt — sărbătorită de popor sub numele de Rusalii — vom reveni într-un capitol viitor).

Multă vreme critica modernă, cu morgă istorico-filologică, şi-a făcut un titlu de glorie din negarea existenţei istorice a lui Iisus Hristos. În ultimele decenii însă, sub presiunea acumulării de dovezi ştiinţifice întemeiate (prostia contemporană nu este sensibilă decît la "argumente ştiinţifice"!), nici un cercetător serios nu mai îndrăzneşte o asemenea negare categorică. Dacă nu i-au putut nega însă cu succes realitatea istorică, oamenii "de ştiinţă" (fie atei, fie sceptici) şi-au concentrat eforturile în încercarea de a-i tăgădui măcar dumnezeirea. Iisus ar fi existat, dar n-ar fi fost, după dînşii, decît un om ceva mai deosebit (cum voise să-l prezinte şi Ernest Renan în a sa **Vie de Jésus**, Paris, 1836), cel mult "un iniţiat" între alţii (cum îl trata, tot în secolul trecut, teozoful Ed. Schuré în fantezista sa carte **Les grands initiés. Ésquisse d'une histoire secrete des religions**). N-au lipsit nici aceia care, admiţîndu-i existenţa, au refuzat însă să vadă în el altceva decît un psihopat (exemplul lui Binet-Denglé, **La folie de Jésus**, Paris, 1911, reluat de unii psihanalişti de dată mai recentă) sau, în cel mai bun caz, un evreu obscur, pe a cărui existenţă oarecare s-a brodat, fără voia lui, legenda creştină ("...nici măcar n-ar putea fi vorba de ceea ce noi numim un om de geniu, ci numai de un frumos suflet religios, simplu şi plin de omenie:, scria, de pildă, Ch. Guignebert în monografia **Jésus**, Paris, 1933, p. 496). Dacă ar fi să însumăm atîtea puncte de vedere "ştiinţifice", ar trebui să spunem că Iisus a existat fără să existe, fiind, deopotrivă, geniu, nebun, şarlatan, profet, agitator, naiv, iniţiat, vrăjitor şi cîte şi mai cîte! Aşa cum observa G. Papini (în prefaţa la **Viaţa lui Iisus**), "dăinuieşte o patimă pentru patimile lui Hristos şi alta pentru nimicirea lui". Cei ce se dau drept "spirite libere" vor să-l răpună pe Iisus a doua oară, "să-l omoare în sufletul oamenilor". Ei s-au constituit, în scopul acesta, sub imperative "ştiinţifice", fireşte, în tot atîţia "cruciaţi împotriva Crucii"! Dar vai, "după atîta delapidare de timp şi deşteptăciune", Hristos n-a putut fi nici pe deplin alungat, nici pe deplin înjosit! "Zi de zi tot mai adîncă se sapă groapa; şi totuşi nu izbutesc să-l îngroape pe de-a-ntregul"... În schimb, tentativele lor se îngroapă, destul de repede, în ridicol şi-n uitare. Aşa cum observa Nichifor Crainic, "există ceva tragic în revolta ateistă: strădania ei, oricît de violentă, în lupta cu eternitatea, nu poate depăşi limita puterilor omeneşti şi sfîrşeşte prin a se consuma în propriu-i dezastru. Piatra, oricît de sus ai azvîrli-o împotriva cerului, e osîndită să recadă pe pămînt" (**Puncte cardinale în haos**, ed.cit., p.55).

În fruntea detractorilor se află, fireşte, evreii, deghizaţi adesea în haina savanţilor "obiectivi", "imparţiali". Nu e cazul a le acorda mai multă atenţie decît merită, nici a intra cu ei în oţioasă "ceartă de vorbe". **Credinciosul** nu are nevoie, pentru el însuşi, de "dovezile" istorice sau filologice, vînturate, pro sau contra Dumnezeului său, de contabilii spiritului modern. Şi aceasta nu din pricina "simplicităţii" sau a "ignoranţei", ci pur şi simplu pentru că viaţa religioasă este o problemă de adeziune intimă, dincolo de orice condiţionări materiale sau raţionale. Credinciosul nu porneşte de la **întrebarea** asupra existenţei lui Dumnezeu, ci de la **afirmarea** neîndoielnică a acestei existenţe. Numai necredinciosul se întreabă întruna, ajungînd să se piardă fie în infinitul prost al căutării raţionale, fie în mlaştina scepticismului.

Cel care l-a primit cu adevărat pe Hristos în sufletul său nu mai poate fi stînjenit de nimeni şi de nimic, pentru că s-a ridicat mai presus de lumeasca îndoială, ca unul ce ştie că "la Dumnezeu toate sînt cu putinţă". Orice credincios autentic a experimentat în sufletul său adevărul adînc al definiţiei apostolice: "Credinţa este încredinţarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute" (EVREI, 9, 1). Pe cei cu adevărat credincioşi îi fericeşte Domnul atunci cînd, îngăduindu-i lui Toma Necredinciosul să pună degetul în rănile sale, îl dojeneşte, zicînd: "Pentru că M-ai văzut ai crezut? Fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut!" (IOAN, 20,29).

Adevăratul credincios crede şi mărturiseşte că Iisus Hristos, împlinind vechile profeţii, "a pogorît din ceruri şi S-a întrupat de la Duhul Sfînt şi din Fecioara Maria şi S-a făcut om", fără de a înceta să fie Dumnezeu. El rămîne deopotrivă Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului, cele două firi — dumnezeiască şi omenească — **unindu-se în El, fără să se amestece**. Iisus Hristos este Dumnezeul cel Unic **în ipostaza Fiului**, persoană întrupată a "Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite". Pe această dogmă se întemeiază întreg creştinismul("Eu şi Tatăl una sîntem",spune Mîntuitorul la IOAN,10,30).

"Filip i-a zis: Doamne, arată-ne nouă pe Tatăl şi ne este de ajuns. Iisus i-a zis: De atîta vreme sînt cu voi şi nu M-ai cunoscut, Filipe? Cel ce M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl. Cum zici tu dară: Arată-ne pe Tatăl? Nu crezi tu că Eu sînt întru Tatăl şi că Tatăl este întru Mine? Cuvintele pe care le spun nu le vorbesc de la Mine, ci Tatăl — Care rămîne întru Mine — face lucrurile Lui. Credeţi Mie că Eu sînt întru Tatăl şi Tatăl întru Mine, iar de nu, credeţi-Mă măcar pentru lucrurile acestea" (IOAN,14,8-11).

Iar mai departe (versetele 12-17) urmează făgăduinţa cea mare: "Adevărat, adevărat vă zic vouă: cel ce crede în Mine va face şi el lucrurile pe care le fac Eu şi mai mari decît acestea va face, pentru că Eu mă duc la Tatăl şi orice veţi cere întru numele meu, aceea voi face, ca să fie slăvit Tatăl întru Fiul... Şi Eu voi ruga pe Tatăl şi alt Mîngîietor vă va da vouă, ca să fie cu voi în veac, Duhul Adevărului (a treia persoană a Sfintei Treimi alături de Tatăl şi de Fiul — n.n.), pe care lumea (necreştină — n.n.) nu poate să-L primească, pentru că nu-L vede, nici nu-L cunoaşte; dar voi Îl cunoaşteţi, că rămîne la voi şi va fi în voi".

Aşa cum Dumnezeu s-a făcut om,apropiindu-se de noi în chip văzut, suferind în trup şi jertfindu-se pentru a răscumpăra, cu dumnezeiescul său sînge, păcatele întregului neam omenesc, tot astfel şi noi sîntem chemaţi a ne înălţa cu duhul către Dumnezeu, într-o permanentă strădanie de desăvîrşire, de activă îndumnezeire. Creştinismul deschide calea adevăratei comuniuni mistice între om şi Dumnezeu, pe temeiul întreit al Iubirii, Credinţei şi Nădejdii. El îl repune pe om în adevărata sa demnitate, redeschizîndu-i porţile veşniciei şi ale împlinirii întru Hristos. Părintele Dumitru Stăniloaie a încheiat una dintre cărţile sale fundamentale acestui adevăr crucial, intitulînd-o grăitor: **Iisus Hristos sau Restaurarea Omului.**

Domnul a luat asupra sa păcatele lumii, spălîndu-le, în chip tainic, în sîngele său mîntuitor. Prin jertfa sa cea de bunăvoie, omul a murit păcatului ca să învie în nestricăciune. Învierea Domnului este începutul unei istorii noi, temei şi zălog al veşniciei: "Dar acum Hristos a înviat din morţi, fiind începătură a învierii celor adormiţi. Că de vreme ce printr-un om (Adam — n.n.) a venit moartea, tot printr-un om şi învierea morţilor. Căci precum în Adam toţi mor, aşa şi în Hristos toţi vor învia... Căci trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nestricăciune şi acest trup muritor să se îmbrace în nemurire" (I CORINTENI, 15,20-22 şi 53).

Iisus Hristos a pus în evidenţă valoarea purificatoare a suferinţei şi a dat modelul dumnezeiesc al vieţii creştine, arătînd omului calea adevăratei mîntuiri şi limanul vieţii celei veşnice. Pe urmele şi în numele lui sîntem chemaţi a ne osîrdi cu toţii, în aşteptarea treazå şi înfiorată a celei de-a doua veniri.

— va urma —

Vasile A. Marian

Curs elementar de religie creştină (XV)

Frate...

Știu, e din ce în ce mai greu să te uiți la oameni să-i vezi cum, îngrijorați, se întreabă, unii pe alții, "ce ne facem?". Mulți nici nu mai deschid gura. Se privesc doar și dau din cap. Peste tot e murdărie și mizerie. Foamea începe, ici și colo, să rînjească pe la cozile de parizer, și să-și arate colții la lungile șiruri ale celor ce așteaptă pîinea, vinerea, sîmbăta... Lipsa oricărei justiții, a oricărui sentiment moral, nici nu se mai bagă de seamă căci indiferența e depășită și, cu clănțăniri de dinți, începe să se arate frica: tăioasă, rece, scrîșnitoare, asemeni cuțitului care freacă pe os. Știu, sîntem obosiți, ne-mpleticim sub povară, dar, crezînd în Dumnezeu, putem să ne recunoaștem învinși?

Ai perfectă dreptate, e greu să vezi cum în țările vecine, fostele țări "frățești", procesul extirpării comunismului a început și chiar dacă avansează încet, el continuă, respectivele societăți avînd șansa să fie, într-o zi, umane, normale. Peste tot se întîmplă așa, pînă și-n fosta Uniune Sovietică. Acolo se scot la iveală, din vechi arhive, documente stupefiante, se fac mărturisiri înspăimîntătoare. "A fost o muncă epuizantă și de durată. Cu 200 de execuții pe noapte, într-o lună au fost omorîți 6000 de polonezi", mărturisește azi Dimitri Tokarov, fostul șef al NKDV-ului din regiunea Kaliningrad. Te cutremuri cînd afli că nu doar Stalin, într-un moment de beție, a dat ordinul de a fi uciși douăzeci și cinci de mii de ofițeri polonezi, ci un întreg birou politic, conducerea unei țări. Toți acești conducători, în deplinătatea facultăților mintale, au hotărît, cu perfect sînge rece, această crimă. Ce fel de conducători sînt aceștia, și ce fel de țară este aceea în care prizonierii de război sînt scoși din lagăre și executați? Diplomații celorlalte țări, ce le place să-și spună civilizate, nu știau nimic? Nu aveau servicii de informații? Chiar nu știau cu ce monștri se așază la masă și hotărăsc soarta lumii?

Simt ca și tine cum, deasupra întregului pămînt bîntuie vîntul nebuniei. Și bate de clatină lumea din temelii, căci putreziciunea a ajuns în adînc, s-a întins; e cangrena trădării. Isus a avut doisprezece apostoli și dintre ei unul a fost vînzător. Doar unul. Astăzi proporția e alta. Armata secretă a turnătorilor, a vînzătorilor de frate, s-a întărit, proliferează. Partea abjectă a sufletului omenesc pare să fi biruit. Ce să facem? Să ne lăsăm striviți de nedreptatea triumfătoare? Sau să ne răzvrătim, să facem ca vecinii jugoslavi, să punem mîna pe arme și să ucidem ce vedem înaintea ochilor, și pe cei cu care ne-am jucat cînd am fost copii, dar acum ne-au devenit dușmani, că sînt din altă etnie? Te-nțeleg, și pe mine mă doare sufletul. De cînd există lumea tot de atîta vreme există durerea. De cînd există lumea au existat călăi și victime cu feluritele lor chipuri de a schingiui și a răbda. Între aceste două categorii părea să fie o prăpastie de netrecut. Dar la comuniști a apărut ceva "nou", nemaiîntîlnit. Este ceva împotriva firii, pervers și de neînțeles: colaborarea între călău și victimă. Acesta pare să fie morbul ce roade astăzi România martirizată: ștergerea diferenței dintre hoț și omul cinstit, dintre erou și vînzătorul de frate.

Mi-ai spus, dezamăgit, revoltat, cunoscînd rezultatul alegerilor din septembrie, că nu mai poți să stai, că trebuie să pleci, oriunde, și-n Australia, numai să nu mai auzi de așa țară care e-n stare să-i voteze pe cei care au martirizat-o și batjocorit-o, pe cei care au provocat actualul dezastru material și moral. Durerea de suflet e una și adevărul e alta. Nu ai dreptate. Poate că avem și noi o vină că n-am știut să scoatem în fruntea noastră bărbații care să fie la înălțimea situației de cumplită cumpănă în care se află țara, și lumea; bărbați cum au fost cei ce au făcut, din principate, România. E firesc să ne întrebăm, în fața debilității rezultatelor, care ar fi fost linia politică a lui Iuliu Maniu, dacă ar fi trăit? Ar fi diferit mult de linia impusă de Corneliu Coposu? Avem motive să credem că da. Cel ce a avut capacitatea organizatorică și viziunea politică și a fost în stare să cîștige alegerile din decembrie 1937,

Scrisori (1)

de Constantin Iorgulescu

împotriva partidului liberal de guvernămînt și a regelui părtinitor și a avut tăria de caracter ca să refuze să formeze noul guvern atît timp cît se va afla, la palat și în țară, evreica Elena Wolf, amanta regelui, acest bărbat al demnității ar fi urmat o altă linie, poate mai dîrză, poate mai inteligentă, oricum mai de folos pentru țară. Căci, nimeni nu te respectă dacă nu te respecți, mai întîi, tu însuți.

Întocmai și mie mi se întîmplă să mă apuce furia auzindu-i pe "politologi" și pe cei străini de neam, dar mai ales pe cei cărora le sînt străine durerile neamului, cum "analizează" situația singulară a României, unica țară fost-comunistă care dovedește o stranie preferință pentru ucigașii bătrînilor deținuți și ai tinerilor din decembrie '89, cărora le asigură condiții să-și poată face, în continuare, meseria. Fabricanți de minciună! Acești comentatori politici se prefac a nu ști că oricum ar fi votat electoratul românesc, rezultatele erau tot cele hotărîte la Cotroceni. Referitor la alegeri, Stalin a făcut precizarea: "Nu contează cine și cum se votează, contează cine numără voturile". Domnul Iliescu, un bun elev al marelui dascăl, a reținut indicația. Preluînd puterea și-a păstrat, cu modificări cosmetice, vechiul aparat, a redactat o lege electorală care-i dă dreptul să numească pe președinții și vicepreședinții secțiilor de votare, adică pe cei care numără voturile, redactează (modifică) procesele-verbale, astfel că poate scoate ce rezultate vrea. Nu cu aceiași oameni reușea Nicolae Ceaușescu să mărească, din condei, o producție de șaptesprezece milioane de tone de cereale pînă la șaizeci și șapte de milioane de tone? E un adevăr relatat de însuși d-l Iliescu, în primele zile, cînd încă nu avea faciesul afectat de excesul de zîmbete.

E deprimant ca, după trei ani de la căderea comunismului mondial, la noi în țară, partidul rebotezat și machiat, să devină, din nou, "forța conducătoare" a societății, de data asta cu o și mai feroce frică de a fi din nou debarcat, cu o atît de mare dorință de a se menține, încît n-a rezistat să împrumute cele mai uzate haine ale naționalismului numai să nu piardă puterea, în favoarea altei partide care ar sluji o altă parte a străinătății. Și cînd te gîndești că la ocuparea țării de tancurile sovietice, acest partid nu avea mai mult de o sută de membri, români.

Mi-ai spus că de scîrbă nu te mai uiți nici la televizor. Îți repugnă să vezi ce se mai întîmplă în parlament. Eu mă uit, cu un sentiment ciudat, amestec de jenă și amuzament. Parcă aș asista la o comedie cu clovni. Ar fi chiar de rîs dacă... În timpul campaniei electorale era de un comic irezistibil să-l vezi pe contabilul agricol, ajuns primar al Clujului, cum rezolvă, țoc-poc, toate problemele țării. Pe unguri îi făcea praf, șomajul îl desființa prin decret prezidențial și, cu toată seriozitatea, ne promitea întoarcerea la "iepoca de aur". E incredibil dar adevărat. Ca și cînd asta ne-ar fi lipsit pînă atunci: prostia, incompetența și lăudăroșenia înmănunchiate și prezentate la superlativ. Sînt de acord că ține de umorul macabru să-i vezi pe cei care l-au împușcat pe Ceaușescu, împreună cu cei ce-l plîng, unindu-se în senat, ca să cînte în corul "cultural" al lui Adrian Păunescu, "lătrăul", cum l-a dezmierdat absolventul școlii de jandarmi din timpul lui Antonescu, membru în comitetul central al lui Ceaușescu, marele scriitor (din scrierile altora), Eugen Barbu. Tu găsești că nu există salvare, că după atîta revărsare a murdăriei nu mai este, nu mai poate rămîne, nimic curat, că pentru o mie de ani stăpînirea fiarei este asigurată. Dar nu e așa, ci dimpotrivă. Că fiara își simte sfîrșitul aproape sînt semne. Cunoscîndu-i insolența nu te miră că propagă, prin toate spurcatele guri ale propagandei, "reconcilierea"? Ar face-o dacă s-ar simți tare? Altă dată, în cei patruzeci de ani, a mai găsit timp s-o facă? Reconciliere, cu cine? Călăii cu victimele? Ucigașii cu supraviețuitorii? Și asta fără recunoașterea deschisă a vinei? Fără regret pentru păcatele făcute? Fără pocăință?

Să plecăm, zici, "să-i lăsăm dracului" și să fugim. Unde? Cine-și închipuie că poate găsi undeva un loc unde să se ascundă de propria-i conștiință? Cînd, în urmă, a lăsat o datorie neîmplinită? A încercat să fugă și proorocul Iona și a ajuns în pîntecele peștelui, unde a stat trei zile și trei nopți. Asemeni lui Iona sîntem. Am stat, ani de zile, în pîntecele temnițelor. Și, cînd am fost aruncați afară, care alta putea să fie misiunea noastră decît aceea de a striga împotriva cetății căzute în păcat? Care putea să fie cuvîntul ce-l aveam de spus, altul decît îndemnul la pocăință? Păcatele lumii au stricat echilibrul naturii și al conștiinței; pretinzînd că vor construi o societate "mai bună și mai dreaptă" au alungat din lume sfînta dreptate. Nu bancherii, inginerii, managerii și politicienii, care au infectat atmosfera și apa, solul și pădurile, mințile și sufletele oamenilor, le mai pot opri acum degradarea. Cei ce au folosit cele mai scumpe daruri ale acestei lumi, materiale și spirituale, ca să facă din ele arme de distrugere, nu sînt decît niște nebuni care au preferat să dea mîna cu criminalii decît să îngenuncheze înaintea lui Dumnezeu. Revenirea în sine a lumii se poate face doar începînd de la conștiință. Să fie chemați vindecătorii de suflete!

Salvarea nu poate veni decît de la mila Celui de Sus. Nouă nu ne rămîne decît o singură cale: a postului, a rugăciunii și a rostirii, fără urmă de zmintire, a adevărului.

Nichifor Crainic

CÂNTEC DE BEJENIE

Pe drumul de munte, șuvoaiele gem
și bombăne‘n scorburi frânturi de blestem.
Pe drumul din codru se sparge furtuna
și fulgeră semne că nu ni-i de-a buna.
Pe drumul din vale, zăvod grijuliu,
își caută turma și urlă‘n pustiu.
Pe drumul din țarini se‘ndoaie cocenii,
ca degete care arată bejenii.
Pe drumul din zare-al lui Moș Nicăieri,
se sfarmă gloata de slava de ieri.

C‘un vuet gigantic un veac se răstoarnă!
Măicuța-și zorește odraslele‘n poarnă,
călare‘n furtună se‘ncruntă‘napoi:
se zdrențuie cerul ca părul vîlvoi,
căci vine din urmă cu muget sălbatic,
gâtlej fără margini de zmeu asiatic.
Hai murgule, ia-mă pe greabănul tău
așterne-te vremii și vântului rău!

Ah! Nu mi-e de ducă și nu mi-e de stare,
dar inima frântă ți-o pun în spinare.
Și-aș vrea să încapă în tainița ei,
și muntele mare și bobul de mei.
Și dacă n‘o‘ncape, cu genele‘n moină,
iau holda‘ntr‘o pâine și țara‘ntr‘o doină.
Hai murgule, ia-mă pe greabănul tău,
așterne-te vremii și vântului rău!

Marginalii

Răzvan Codrescu

Revista săptămînală «Formula AS» (redactor şef: d-na Sînziana Pop), printre pagini de educaţie sexuală, bîrfe mondene, elucubraţii new-age-iste, sfaturi pentru gospodine şi propagandă monarhică de mîna a doua, continuă să trateze, în acelaşi spirit managerial, şi problema legionară. După ce şi-a isprăvit de reprodus **Jurnalul de la Jilava**, acum urmează ecourile şi comentariile. Atitudinile **pro şi contra** tind să se împartă de la sine între tabăra românească (de la elevii Liceului "Mihai Viteazu" pînă la d-l ing. Duiliu Sfinţescu) şi tabăra evreiască (de la un oarecare Berciu Herşovici sau Herşcu Bercovici pînă la mai vechea noastră cunoştinţă, d-l Zigu Ornea).

Nu ştim în ce măsură discutarea legionarismului într-un asemenea cadru poate avea valoare practică sau îndreptăţire morală. De bună seamă că d-l Duiliu Sfinţescu, ca inginer, poate măsura mai exact... Ar fi păcat ca nişte oameni respectabili şi negreşit bine intenţionaţi să ajungă a trăi din nou decepţia pe care le-a pricinuit-o nu de mult comercializarea istoriei legionare în paginile «Baricadei» sau ale «Tineramei»!...

Pe de altă parte, presupunînd că tabăra legionară va izbuti să fie mai convingătoare decît tabăra adversă, nu ne putem împiedica să nu ne gîndim ce "legionari" grozavi şi complecşi vor ajunge cititorii devotaţi ai «Formulei AS»: ei vor cunoaşte totul despre Madonna, Brigitte Bardot şi Lady Diana, vor stăpîni perfect terminologia masonică şi new-age-istă, vor ambiţiona cel puţin performanţele sexuale ale lui Carol II sau Laurenţiu Ulici, (via Florin Cheran), vor şti gimnastică chinezească, făcături de dragoste, leacuri "verzi" pentru rinichi şi chelie — şi cîte şi mai cîte! Iar peste toate acestea vor putea oricînd să-şi dea cu părerea despre bunătatea Căpitanului sau răutatea Comandantului, eventual la coada la bilete de la ultimul film al Maiei Morgenstern!

Ce ne facem însă dacă va cîştiga, aşa, democratic, tabăra d-lui Ornea, (matriţa evreiască a istoriei noastre culturale)? Că nu e de glumit cu d-l Ornea; domnia-sa, deşi nu a priceput nimic (sau a priceput numai ceea ce şi-a propus dinainte), a citit "întreaga publicistică a epocii, inclusiv dezbaterile parlamentare, colecţii întregi ale tuturor ziarelor, indiferent de orientarea lor"! Redutabil, nu-i aşa? Mai ales că, evreu fiind, domnia-sa este implicit şi "obiectiv" (nu ca regretatul Vasile Noveanu, "subiectivul" de legionar!).

Numai pe d-na Sînziana Pop probabil că n-o prea interesează "care pe care", căci dumneaei, ascunsă sub vălul zeiţei Isis, va fi bine cu toată lumea, strîngînd bani negri pentru zile albe, precum şi "aşi" în mîneca presei independente...

O

Spiritul «Formulei AS» se înrudeşte mai degrabă cu "europenismul homosexualizant al revistei «22» (din care se şi trage în parte) sau cu ecologismul cu felinar roşu al d-lui Dolphi Drimer. La acesta din urmă am mai avut prilejul să ne referim în legătură cu afacerea tipic ovreiască a universităţilor particulare din România postdecembristă. Acum dumnealui — sătul şi de învăţămînt şi de politică şi de viaţa de familie — tînjeşte, în paginile revistei «Cuvîntul» (ţepoase, cum le ştim), după bordelurile de altădată (pe care — ne încredinţează cu aplomb încă tineresc — le-ar mai frecventa şi acum, nu de alta, dar ca să mai iasă puţintel din monotonia vieţii conjugale). E simptomatic pentru ecologism: acesta nu suportă mizeria decît dacă este de natură morală! Paradisul ecologiştilor tinde să semene, în varianta Drimer, cu un fel de orgie la iarbă verde! Ne întrebăm: paradisul lui Verdeţ cum o mai arăta? Pînă una alta, e bine că se fac eforturi concentrate ca măcar apetitul sexual să nu şi-l piardă naţiunea! Vorba lui Titi Aripă: "Beau şi pup!"... De restul se ocupă Iliescu şi Măgureanu.

O

Cotidianul «România liberă» a sacrificat luna trecută o întreagă pagină de anunţuri şi reclame ca să se indigneze, pe două (două?) voci — Liliana Stoicescu şi Delia Verdeş — de direcţia greşită spre care ar sta să alunece tineretul nostru liceal, căzut pradă dezamăgirilor postdecembriste. Un colocviu desfăşurat la Liceul Sf. Sava din Bucureşti (organizat de către elevi, dar avîndu-l ca moderator, la cererea acestora, pe d-l. prof. Gabriel Săndoiu) a încercat să dibuiască, în haosul actual, un posibil profil şi o posibilă menire a generaţiei tinere. S-a ridicat, în mod firesc, problema unor posibile (şi necesare) "modele" (dincolo de psihoza muzicii rock, binecuvîntată acum şi de către Putere). Generaţia părinţilor neputînd să le ofere modelele adecvate de rectitudine şi creativitate, fiind desfigurată de cancerul comunist, s-a pus problema "exemplarităţii" generaţiei din anii '20, cea a (stră)bunicilor. Dar aici s-a intrat pe terenul minat al epocii legionare; de unde panică printre invitaţi! D-l Săndoiu, moderatorul, ar mai fi pus şi dumnealui paie pe foc, atrăgîndu-şi astfel oprobiul post-colocvial al «României libere», care-l încondeiază cu vorbe grele, dînd-o — cum altfel? — pe lecţii de civism europenesc! Multe mai pot răbda europenizaţii noştri (de la tantra-yoga şi pînă la Michael Jackson), numai de Arhanghelul Mihail să nu vină vorba! Mai bine "generaţia irosită" a tovarăşului Brucan, decît generaţia jertfită a lui Corneliu Codreanu!

Întîmplător îl cunoaştem pe d-l G. Săndoiu, moderatorul stigmatizat; e doctorand în filosofie şi om de o desăvîrşită rectitudine morală şi profesională. E drept că nu stoiceşte şi nu verdeşte pe la gazete, ca să-şi permită să delapideze credulitatea opiniei publice. Iar dacă s-o fi întîmplat să nu fie prea "academic", atunci te pomeneşti c-o fi luat-o pe urmele părintelui Anania! Mai bine aşa decît să murim de academism în solda d-lui Soros!...

O

Urmărind luna trecută abjecta ficţiune cinematografică a d-lui Constantin Vaeni, **Drumeţ în calea lupilor** difuzată de Televiziunea Română în cadrul Telecinematecii (!), ne-am putut convinge de-a binelea de perfecta continuitate a conspiraţiei minciunii de la epoca Ceauşescu la epoca Iliescu. Nu despre cazul particular al d-lui Vaeni este vorba, căci nimeni nu-şi mai făcea iluzii asupra calităţii sale morale şi profesionale. D-l Vaeni reprezintă unul dintre acele specimene umane despre care spunea Topîrceanu că au nevoie de o mare doză de nesimţire spre a nu roşi în faţa porcului. Este vorba de faptul că un film nul artisticeşte, făcut după toate canoanele ceauşiste (d-na Iorga, ca să nu rostească cuvîntul Dumnezeu, este pusă să zică: "**Jupiter** cînd vrea să piardă pe cineva, îi ia minţile"!), continuă să fie popularizat şi astăzi, cu aceleaşi intenţii mistificatoare. Revenim făţiş, încetul cu încetul, de unde am plecat...

Asasinatele săvîrşite în numele Mişcării Legionare în toamna anului 1940 rămîn indiscutabil o pagină reprobabilă a istoriei româneşti. Stigmatizarea unor astfel de fapte nu poate fi decît legitimă. Dar de aici pînă la a încerca să pîngăreşti prin ele toată istoria şi sensul legionarismului este o cale echivalentă cu aceea de la luciditate şi responsabilitate la perversiune şi abjecţie. Corneliu Codreanu (şi decimata elită legionară a perioadei 1927-1939) nu poate purta răspunderea pentru faptele unor descreieraţi de mai tîrziu, de care şi lumea legionară (sau ce a mai rămas din ea) s-a îngrozit şi s-a delimitat cu onoare. Pe de altă parte nu s-a dovedit niciodată, nici istoric şi nici juridic, că atît de controversatul Horia Sima ar fi avut vreo legătură directă cu acese crime oribile, ce nu puteau decît să deservească Mişcarea şi propria sa persoană. Cît despre vechea insinuare (pe care se pune atîta accent şi în film) că legionarii ar fi reprezentat un fel de "coloană a cincea" a Germaniei naziste, lucrurile au stat mai degrabă pe dos: legionarii au fost scoşi din istorie în 1941 tocmai pentru că stăteau în calea planurilor germane (pe mulţi nemţii îi vor închide de altfel în lagărul de la Buchenwald), planuri cărora li se conforma la noi Generalul Ion Antonescu, cel ce i-a tratat pe legionari cu tunul şi cu temniţa! Dar se pare că mistificarea le convine în continuare tuturor taberelor noastre politice (comuniste şi masonice), egal de străine de Dumnezeu şi românism. Generaţia care a înfăptuit vastul genocid comunist vreme de 45 de ani a devenit deunăzi "generaţia irosită", pe cînd memoria generaţiei legionare, martirizate sub toate regimurile, continuă să fie profanată fără nici un scupul, repetîndu-se parcă mereu, ca o paradigmă a ticăloşiei româneşti, lovitura de picior pe care N. Iorga o administra, de la înălţimea demnităţii sale de "apostol al neamului", cadavrelor azvîrlite pe cheiul Dîmboviţei!

O

Semnalăm cu satisfacţie apariţia Numărului 3 din noua serie a revistei «Gândirea» (ispravă sibiană, avîndu-l ca "redactor responsabil" pe d-l Mihai Marinica). S-a renunţat, între timp, la subtitlul (pe cît de preţios, pe atît de ambiguu) de "revistă de metafizică". Numărul este fără îndoială interesant, conceput nu numai în spiritul, dar şi în forma vechii «Gândiri». Regretăm însă că majoritatea textelor şi semnăturilor sînt "retro" (aparţinînd în speţă unor vechi gândirişti: Radu Gyr, Pan. M. Vizirescu, Nichifor Crainic, Dumitru Stăniloaie). Singurele contribuţii mai noi aparţin d-lui Marinica şi Părintelui Daniil (ucenicul de la Prislop al Părintelui Arsenie Boca). Este îngrijorător că nu există mai multe forţe publicistice tinere, cu adevărat semnificative, d-l Marinica făcînd oarecum figură izolată (apreciabile, fără doar şi poate, atît "Academia Română între cer şi infern", cît şi "Principiile fundamentale ale filosofiei lui Platon"). Ceea ce rămîne de rezolvat, în perspectivă imediată, este o mai largă difuzare (în ordinea administrativă), precum şi o mai mare deschidere spre actualitate (în ordinea atitudinală). Sigur că într-o revistă creştină primează principiile eterne, dar nu trebuie uitat că «Gândirea» interbelică s-a caracterizat tocmai prin efortul de penetrare şi modelare a realităţilor, de aplicare pe concretul istoric imediat, formînd un întreg front moral, ideologic şi artistic opus în chip militant haosului contemporan.

Să sperăm că noua «Gândire» va avea un impact serios şi de lungă durată în lumea creştină românească şi că un spor, în sensul celor de mai sus, nu va întîrzia să se facă simţit încă de la Numărul următor. Factorii interesaţi (persoane şi instituţii) ar trebui să înţeleagă, pe de altă parte, că **ceea ce există** actualmente în materie de presă creştină se cade încurajat pe toate căile, dacă vrem să ajungem la **mai mult** într-un viitor apropiat.

O

Departe de noi intenţia de a iniţia o polemică oţioasă cu o revistă («Mişcarea») pe care o urmărim cu interes încă de la apariţia ei şi căreia i-am dori (mai sincer decît bănuiţi) să devină cît mai curînd o tribună de largă audienţă a **dreptei româneşti autentice**.

Onoarea pe care "Comentatorul" (?!) acestei publicaţii ne-o face în Numărul 4 (noiembrie 1992), aceea de a ne trece printre "scandalagii presei dîmboviţene", o considerăm, cel puţin deocamdată, o reacţie primară a unei gîndiri încă nelimpezite. Înţelegem că punctul sensibil şi chiar cardinal!) rămîne d-l Ilie Bădescu. Aşa ni s-a părut şi nouă. Despre "opera" şi "dizidenţa" (!) d-lui Bădescu s-ar putea să mai vină vorba. Nu de alta, dar dacă sub Ceauşescu a fost posibilă publicarea unei "lucrări fundamentale de doctrină naţională românească" şi dacă apărarea "cauzei românismului" era atît de lesnicioasă pe atunci, se naşte întrebarea dacă nu cumva evenimentele din '89 nu constituie un pas înapoi?! Cît despre ce-a făcut Răzvan Codrescu înainte de '89, am putea întoarce întrebarea, punînd-o d-lui M. Munteanu! Înainte de '89 s-ar părea că numai de-alde Iliescu, Brucan sau Bădescu au mai mişcat cîte ceva, restul poporului român vegetînd între paranteze! Lăsăm la o parte faptul că şi ceea ce **nu am făcut** unii — spre deosebire de alţii — s-ar părea să fie semnificativ...

Încercarea "Comentatorului" de a-i scoate basma curată nu numai pe d-l Bădescu, ci şi pe d-nii Dumitru I. Dumitru sau Radu Nicolae (cu invocarea neonestă a d-lui Marcel Petrişor) ni se pare o expresie a neputinţei de a recunoaşte o greşală altminteri remediabilă... "Argumentul" că d-l Dumitru I. Dumitru, de pildă, n-ar fi fost securist, ci doar un... "ceist" (mai exact ditai generalul de Contrainformaţii al armatei ceauşiste) este de un ridicol, pe care nu-l poate motiva decît lipsa totală a altor argumente pertinente!

"Comentatorul" se laudă că ştie despre noi, vezi Doamne, o droaie de "lucruri interesante". Ne întrebăm cum de n-a observat, în atîta atotştiinţă, că noi nu sîntem cîtuşi de puţin organul de presă al fantomaticului U.D.C. şi nici al vreunei alte formaţiuni politice?! Să fie oare atît de incredibilă ideea de "independenţă" în actuala lume românească?

În fine, noi ar trebui să ne simţim ruşinaţi, chipurile, de a fi alăturat numele d-lor Marian Munteanu şi Radu Sorescu. E ca şi cînd i s-ar cere oglinzii să se ruşineze ea de imaginea pe care o reflectă! S-ar putea ca, pornit pe calea aceasta, d-l Munteanu, chiar în ipostază de "Comentator", să ajungă cumplit de singur şi de neînţeles! Păcat că domnia-sa nu s-a priceput să recepteze cavalereşte o dojană frăţească, pe care pe d-l Sorescu, bunăoară, n-am fi cheltuit-o nicidecum!

Ce va alege în cele din urmă «Mişcarea» (adică d-l Munteanu, în special)? Un adevăr incomod sau o atitudine perpetuă? Polemica deschisă cu noi sau cu sine? Să sperăm că Dumnezeu ne va lumina pe toţi, spre un bine care nu cunoaşte monopoluri de partid!...

PROBITATEA "INTELECTUALĂ" A DOMNULUI MIRCEA IORGULESCU

Nu ştiu în ce măsură intelighenţia maghiară dintre cele două războaie mondiale a fost sau nu antisemită. Ştiu însă că spre sfîrşitul celui de al doilea război, atitudinea autorităţilor ungare faţă de evrei a fost mult mai radicală decît aceea a autorităţilor române. Şi totuşi, la aproape jumătate de veac după, românii sunt cei încriminaţi ca antisemiţi, în vreme ce maghiarii, nu. Intelectualii mai ales. O acţiune concertată de discreditare, în plan internaţional, a unor personalităţi de primă mărime ca Mircea Eliade, Emil Cioran, Constantin Noica e în curs. Norman Manea loveşte, loveşte şi Leon Volovici iar "românii", uneori dezgustător de obedienţi, amplifică şi supralicitează, recomandînd, nici mai mult, nici mai puţin, alcătuirea unei antologii a ruşinii din publicistica celor trei piscuri ale culturii noastre contemporane, şi nu numai; Eminescu, A.C. Cuza, N. Iorga pentru ce să lipsească? Contrar aşteptărilor, ideea nu mi se pare cu totul neavenită, dacă această antologie, pentru unii, pentru alţii, a demnităţii, va fi completă şi fără comentarii, aşa fel ca din ea să rezulte nu doar caracterul antisemit al textelor ci şi argumentele pe care acest caracter se sprijină, pentru că... Orice s-ar spune, antisemitismul este un fenomen şi are, în mod necesar, un număr de cauze ce se cer decelate.

La data de 9 iulie 1992, la radio Europa Liberă, d-l Mircea Iogulescu, comentînd un eseu al d-lui Norman Manea se foloseşte de ocazie pentru a-şi expune propriile opinii privind publicistica din tinereţe a lui Mircea Eliade.

Pentru Norman Manea, problema e simplă. Mircea Eliade, în tinereţe, a propovăduit idei de dreapta, a fost legionar sau simpatizant legionar şi nu s-a dezis, ceea ce e adevărat. Mai mult, a fost internat, ca şi maestrul lui, Nae Ionescu, în lagărul de la Miercurea-Ciuc, în timpul prigoanei lui Armand Călinescu, şi a refuzat să se desolidarizeze public, riscîndu-şi viaţa. Nu s-a desolidarizat nici ani după aceea, nici public, nici în forul lui intim, dovadă cele cîteva pagini din Memorii. Ceea ce, pentru mine, e greu de înţeles nu e faptul că nu se dezice, ci motivul pentru care ar fi trebuit să o facă. Pentru că aşa vrea domnul Norman Manea? Oricum, eseul a stîrnit reacţii, unele suburbane, fapt care l-a determinat pe Mircea Iorgulescu să intervină şi el în discuţie. Treabă deloc uşoară. A susţine punctul de vedere al lui Norman Manea înseamnă a lua parte la denigrarea unei personalităţi de talia lui Mircea Eliade sau măcar la adumbrirea ei, ceea ce, ca român, e cel puţin neplăcut, admiţînd că ar fi posibil. A lua atitudine faţă de Norman Manea, înseamnă a-l susţine pe Mircea Eliade şi, implicit, a conferi Mişcării Legionare o aură în plus, ceea ce, din punct de vedere al lui Mircea Iorgulescu, e iarăşi de nedorit. Soluţia e compromisul. Norman Manea are, într-o anumită măsură, dreptate. Cei ce-l condamnă sunt, nu se mai spune cum. În ce mă priveşte reţin ca sigur un lucru: ceea ce consemnează Mircea Eliade în Memorii cu privire la Mişcarea Legionară nu e literatură, ci adevăr autentic, necenzurat, formulat în deplină stare de libertate interioară. Ca orice om desţărat, Mircea Eliade nu a sfidat prejudecăţile sau susceptibilităţile societăţii în sînul căreia şi-a desfăşurat activitatea. Memoriile, menite a fi publicate post mortem, l-au scutit de o asemenea servitute, motiv pentru care, semnificaţia celor cîteva pagini în cauză, rămîne de necontestat; semnificaţie privind atitudinea omului de cultură faţă de fenomen, semnificaţie privind fenomenul în sine.

Nu pot să cred că Mircea Iorgulescu nu a citit paginile cu pricina, după cum nu pot să înţeleg nici motivul real pentru care le nesocoteşte atunci cînd emite judecăţi, mai exact atunci cînd calomniază, cu aer doct, Mişcarea Legionară, la adăpostul unor inerţii şi tabuuri. Şi O face des, mai des chiar decît Emil Hurezeanu şi decît oricare alt partizan al democraţiei plătite, şi în maniera mai vechilor şi mai noilor activişti de partid, prin recurs la aceleaşi tiranice clişee, adică fără nici un argument valabil, nu mai departe, decît şi în amintita analiză a eseului lui Norman Manea. Se afirmă că legionarii ar fi, de fapt, roşi, că anticomunismul lor e o mistificare. Aşa să fie? Sau... Argumente? Argumente nu sunt.

Mircea Iorgulescu scorneşte totuşi două: atitudinea teoretică binevoitoare, admirativă chiar, a căpeteniilor legionare — este citat doar Nae Ionescu — faţă de monştrii totalitarismului european: Hitler, Mussolini şi Stalin, pe de o parte, faptul că legionarii nu au asasinat comunişti, ci mari democraţi ca I. G.Duca, A. Călinescu, N. Iorga, V. Madgearu şi a.m.d., pe de alta. Să le analizăm pe rînd.

Din cîte ştiu, în publicistica legionară, în luările de cuvînt circumstanţiale ale conducătorilor Mişcării, nu există nici o singură vorbă care să trădeze simpatie faţă de comunism, faţă de liderii lui. Dimpotrivă, anticomunismul e afirmat în mod indubitabil, adeseori într-o manieră profetică, fără întrerupere, începînd din anul 1919, — în pădurea Dobrina — şi pînă în prezent. Antisemitismul Mişcării Legionare, nu în sensul urii de rasă, ci în acela de apărare a fiinţei naţionale ameninţate de infiltrarea insidioasă, concurenţa neloială şi ofensiva spre pîrghiile reale de comandă ale populaţiei iudaice; real, se explică şi prin aceea că evreii sunt percepuţi, în marea lor majoritate, cei basarabeni îndeosebi, ca agenţi ai comunismului. La rîndul lui, antidemocratismul Mişcării Legionare, real şi el, izvorăşte din acelaşi instinct de apărare a fiinţei naţionale, conexiunile cu anticomunismul fiind clare. Trec peste viciile congenitale ale sistemului, despre care se spune că e rău, dar că, deocamdată, altul mai bun nu există, pentru a releva parte din aspectul concret al problemei.

Mişcarea Legionară, socotită antidemocratică, participă, totuşi, la viaţa politică a ţării şi obţine succese. Dar asta nu convine "democraţilor" aflaţi la putere. Li se interzic adunările, sunt maltrataţi, şi cei mai buni dintre ei sunt ucişi. De ce fac asta? Din obligaţie faţă de străini, faţă de finanţa iudaică. Iată un pasaj extras de istoricii comunişti Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu, din Arh. St. Bucureşti, fond Preşedinţia Consiliului de Miniştri, dosar nr. 318/1940, f.15-16: "În ziua de 7 decembrie 1933, în şedinţa Consiliului de Miniştri la care au participat primul-ministru I.G. Duca (...) s-a discutat problema dizolvării Gărzii de Fier, hotărîndu-se în final ca să nu fie dizolvată. În seara aceleiaşi zile a sosit din străinătate N. Titulescu, care şi-a manifestat nemulţumirea faţă de hotărîrea luată. Împreună cu I.G. Duca s-a dus la rege condiţionînd rămînerea sa în guvern de dizolvarea Gărzii de Fier prin decret regal. Carol al II-lea a refuzat să emită decret regal, căzîndu-se de acord să fie dizolvată, printr-un Jurnal al Consiliului de Miniştri". Jurnalul a fost emis în ultima zi de depunere a listelor de candidaţi pentru alegeri legislative şi a fost urmat de una dintre cele mai bestiale prigoane. Numărul arestărilor a fost estimat la 18.000; al celor ucişi de către organele de ordine şi siguranţă a fost de 16. Şi, pentru ca lucrurile să fie cît mai clare, încă o precizare. Ales deputat în 1931, Corneliu Zelea Codreanu, la prima sa intervenţie în parlament, face publică lista demnitarilor îndatoraţi faţă de banca Marmorosch Blank. Printre datornici, N. Titulescu figura cu 19 milioane de lei.

Şi totuşi, asasini sunt legionarii, pentru că l-au ucis pe I.G. Duca, şi nu I.G. Duca din ordinul căruia au fost ucişi legionarii, pentru a-i împiedica să participe la alegeri, adică să-şi exercite un drept constituţional. Murdară logică, domnule Iorgulescu şi nedemnă de om în general, darmite de unul care pretinde că vorbeşte în numele democraţiei.

Nu altfel stau lucrurile cînd e vorba de Armand Călinescu. Înainte de a fi fost asasinat, a asasinat el 48 de legionari. Şi nu pentru că se simţea ameninţat de legionarii ce reuşiseră să se sustragă arestărilor samavolnice. După cum rezultă din Memoriile lui, ale lui A. Călinescu, numirea lui Gabriel Marinescu la nou creatul Minister al Ordinei Publice, avea drept scop lichidarea Mişcării în mod necondiţionat. Gabriel Marinescu are de gînd, scrie A. Călinescu, "să suprime pe Codreanu şi vreo 30 de gardişti principali. Şi-a format echipe de 200 de puşcăriaşi (puşcăriaşi n.b.), cu care va da lovitura într-o noapte" (dosar 10012 f.35-36).

Să revenim însă la Mircea Iorgulescu. Citează el, din galeria ideologilor legionari, ca vorbind admirativ despre Stalin, deci ca pro comunist, pe Nae Ionescu. Este adevărat, prin anii 1931-1932, cînd opţiunea profesorului pentru Garda de Fier nu se produsese încă, Nae Ionescu publică cîteva articole în care e vorba şi despre comunism şi despre Stalin. Despre comunism spune răspicat că e o imposibilitate, pentru simplul fapt că realitatea vie, revoluţia, nu încape în cadrul teoretic al unui elaborat intelectual. Nici vorbă de simpatie, nici vorbă de antipatie. Aprecierile asupra lui Stalin au la bază lucrarea lui Boris Bajanow, **Avec Stalin dans le Kremlin**, sunt cuprinse în două articole: **Prejudecăţi** (28 ianuarie 1931) şi **Tot despre prejudecata inteligenţei** (31 ianuarie 1931) şi excelează în obiectivitate. De fapt, tema discuţiei nu e personalitatea lui Stalin, ci caracteristicile omului politic în general, Stalin fiind doar un exemplu. A-l acuza pe Nae Ionescu de pro comunism, în atari condiţii, înseamnă a da dovadă de rea credinţă, după cum rea credinţă dovedeşte şi efortul de a contesta Mişcării Legionare caracterul constant anticomunist, cînd argumentele care probează contrarul sunt copleşitoare. Dacă aş aminti doar atitudinea comuniştilor faţă de Mişcarea Legionară, începînd din anul 1921 pînă în prezent, ar fi deajuns. Un adversar mai redutabil ei nu au cunoscut. Cine a fost prin închisorile comuniste, fără a fi fost legionar, ştie foarte bine acest lucru. Şi, am convingerea, că îl ştie şi domnul Mircea Iorgulescu.

În sfîrşit, o ultimă precizare. Potrivit domnului Mircea Iorgulescu, legionarii sunt, nu doar nişte mistificatori de proporţii, ci şi nişte bolnavi. Ei suferă de un mesianism paranoic, se autodeclară salvatori ai neamului. Este iarăşi adevărat, legionarii s-au definit robi ai unei credinţe şi şi-au asumat consecinţele. E ceea ce au făcut, e ceea ce fac, eroii tuturor neamurilor. A considera acest fapt ca paranoie, e dovadă de... mă abţin să pronunţ cuvîntul ce îmi stă pe limbă.

Drept dovadă a anticomunismului consecvent al Mişcării Legionare iată şi două citate edificatoare: "Comunismul este acea fiară roşie din Apocalipsă, care se ridică pentru a izgoni pe Hristos din lume", (Testamentul lui Ion Moţa, 1936) şi "Apropierea de Rusia comunistă este un gest de trădare pe care poporul român l-ar face faţă de Dumnezeu şi faţă de ordinea morală a lumii. De vor intra trupele ruseşti la noi, învingătoare în numele Diavolului, ele nu vor pleca înainte de a ne sataniza, adică bolşeviza." (Corneliu Codreanu, Memoriu adresat regelui Carol II, 30 mai 1936). Mai e nevoie, astăzi, să demonstrăm cine au fost profeţii neamului românesc? Pentru credinţa lor, bună, rea, legionarii au murit. Sfidîndu-le sîngele, domnule Mircea Iorgulescu, aveţi cuvîntul!

Viorel GHEORGHIŢĂ

EVREII ÎN ROMÂNIA (5)

I. Consideraţii introductive

Printre "cucernicii" care au părăsit Ierusalimul după profanarea templului de către sirienii şi evreii trădători care acceptaseră să se închine zeităţilor păgîne a fost şi familia preotului Matatia. El, împreună cu cei cinci fii ai săi, Ionan-Gadis, Simon-Tasi, Iuda-Macabeul, Eleazar-Avaran şi Ionatan-Apfus s-au aşezat în localitatea de munte Modein. Din acest refugiu ei au stabilit legături strînse cu grupuri de fugari care de asemeni refuzau să-şi renege credinţa în Iahve şi în Legea lui Moise. Cînd Apelles, împuternicitul regelui sirian a sosit la Modein pentru a forţa populaţia evreiască să adopte cultul zeităţilor greceşti, Matatia l-a înfruntat cu curaj, adresîndu-i următoarele cuvinte: "Chiar dacă toate neamurile din cuprinsul stăpînirii regelui vor asculta de el şi poruncile lui, totuşi eu şi feciorii şi fraţii mei vom umbla întru aşezămîntul Legii părinţilor noştri (I Macabei 2; 19-20).

Apelles nu a ţinut seama de acest avertisment. A ordonat construirea unui jertfelnic în capiştea din Modein pentru oficierea unei jertfe închinate lui Zeus şi l-a obligat pe un evreu renegat să o împlinească. "Şi a văzut Matatia şi s-a aprins de rîvnă de i s-au cutremurat rărunchii şi, dînd drumul dreptei sale mîini, a alergat şi l-a înjunghiat pe jertfelnic. Şi pe omul regelui, care silea să jertfească, l-a omorît în aceeaşi vreme şi jertfelnicul l-a stricat". (I Macabei 2; 24-25). Acest gest de mare curaj a constituit momentul declanşării răscoalei iudeilor împotriva stăpînirii seleucide.

Matatia lansează un apel patetic către toţi locuitorii Iudeii care se simţeau legaţi de credinţa strămoşească să se alăture răscoalei. Apelul a avut ecou şi răzvrătiţii s-au grupat în zona muntoasă, hotărîţi să răspundă forţei prin forţă.

Reacţia autorităţilor siriene la acest act de sfidare a fost promptă. Împotriva răzvrătiţilor au fost trimise trupe pentru a-i pedesi. Conducătorul acestor forţe de intervenţie a procedat cu perfidie. El a dezlănţuit atacul împotriva răsculaţilor în ziua de odihnă, zi în care, conform prescripţiilor legii, evreilor le este interzisă orice activitate, chiar şi apărarea în faţa unui atacator. Rezultatul a fost tragic. Peste o mie de suflete, bărbaţi, femei şi copii au fost măcelăriţi fără să schţize nici un gest de împotrivire. Faţă de această situaţie Matatia şi celelalte căpetenii ale răscoalei hotărăsc: "Împotriva oricărui om care va veni cu război împotriva noastră să luptăm şi în ziua de odihnă şi să nu murim cu toţii, precum au murit fraţii noştri în ascunzişuri" (I Macabei 2; 41).

Pentru organizarea luptei împotriva stăpînirii seleucide, Matatia convoacă o adunare a "Asideilor, oameni vîrtoşi din Israel şi care păzeau Legea". Măsurile adoptate la această adunare se refereau atît la instaurarea plenară a cultului mozaic (tăierea împrejur a pruncilor, ritual fiind împiedicat de interdicţiile regale, dărîmarea jertfelnicelor închinate zeităţilor păgîne etc.), cît şi la reorganizarea comunităţii pentru a deveni capabilă să se opună unei previzibile intervenţii armate din partea lui Antiochos al IV-lea. Totodată, Matatia, fiind în vîrstă, îşi reglementează succesiunea. Adresîndu-se fiilor săi, le spune: "Şi iată Simeon, fratele vostru, ştiu că este om de sfat; de el să ascultaţi în toate zilele, el vă va fi tată. Şi Iuda Macabeul, care este cu putere tare din tinereţile sale, acesta va fi căpetenia oştirii, ca să faceţi război împotriva popoarelor" (I Macabei 2; 65-66).

În anul 167 î.d.Chr. Matatia moare. Şi cum problema principală pe care trebuiau să o rezolve răsculaţii era problema rezistenţei armate împotriva trupelor lui Antiochos, Iuda Macabeul, conducătorul războinic, va deveni personajul din primul plan în evenimentele ce vor urma. Principalele sale calităţi erau curajul şi cucernicia. Înaintea fiecărei bătălii se ruga ca un sfînt, dar în ceasul luptei era "curajos ca un leu".

Mica oştire condusă de Iuda Macabeul trăia în munţi de unde întreprindea incursiuni prin surprindere asupra satelor din văi, îi ucidea pe renegaţi, distrugea altarele păgîne şi îndeplinea, cu forţa, ritualul circumciziei asupra băieţilor netăiaţi împrejur.

Cînd aceste fapte i-au fost aduse la cunoştinţă lui Antiochos, acesta a trimis o armată alcătuită din greci sirieni bine echipaţi şi înarmaţi, sub conducerea generalului Apollonius, pentru a distruge cetele de răsculaţi. Iuda i-a întîmpinat pe greci la trecătoarea de la Emmaus şi, în ciuda inferiorităţii numerice, a repurtat o victorie totală, Apollonius pierzîndu-şi viaţa pe cîmpul de luptă (166 î.d.Chr.).

Ca răspuns, Antiochos a trimis împotriva evreilor o nouă armată, mai numeroasă decît prima, sub conducerea generalului Heron. Atît de sigur era Heron că îi va zdrobi pe evrei şi că va lua un număr mare de prizonieri pe care îi va vinde ca sclavi, încît prin oraşele prin care a trecut a anunţat şi preţul pe care-l pretinde pentru evreii prinşi. Bătălia a avut loc la Mizpa şi înfrîngerea grecilor a fost atît de categorică încît trupele lui Iuda au putut ocupa Ierusalimul fără a întîmpina nici cea mai mică rezistenţă. Ajuns în capitala ţării a curăţat Templul de altarele şi podoabele păgîne, a reintrodus serviciul religios după vechile rînduieli, fiind aclamat cu entuziasm de evreii ortodocşi care au revenit la casele lor după perioada de prigoană (164 î.d.Chr.).

Următoarea tentativă de a anihila răzvrătirea evreilor a fost condusă de regentul Lysias, care a pornit în fruntea unei armate puternice, pentru a recuceri Ierusalimul. În timp ce se găsea în marş spre Iudeea îi parvine ştirea morţii lui Antiochos (163 î.d.Chr.). În dorinţa de a rezolva paşnic problema iudaică, spre a se putea concentra pe alte teatre de luptă, Lysias le oferă evreilor deplină libertate religioasă, cu condiţia să depună armele. "Cucernicii" sînt de acord, Macabeii însă refuză. Iuda declară: pentru ca Iudeea să fie sigură că nu vor mai avea loc noi persecuţii, trebuie ca ţara să-şi dobîndească, în primul rînd, libertatea politică. Îmbătaţi de succesele obţinute, Macabeii pornesc o nemiloasă acţiune de răzbunare împotriva conaţionalilor lor din partidul elenizant. Actele de răzbunare nu se limitează numai la Ierusalim. Represiunea se extinde pînă şi asupra populaţiei din oraşele de la frontieră.

Prin respingerea propunerii lui Lysias, starea de beligeranţă dintre macedosirieni şi evrei continuă. În anul 161 î.d.Chr., Iuda îi învinge pe macedosirieni în bătălia de la Adassa şi, datorită unei alianţe încheiate cu Roma, îşi consolidează poziţia. În acelaşi an însă, în lupta dusă împotriva unei armate mult superioară numericeşte, cade ucis la Elasa. Fratele său Ionatan îi ia locul la conducerea armatei şi continuă războiul împotriva seleucizilor. Dar şi el va cădea pe cîmpul de luptă în anul 143 î.d.Chr. în bătălia de la Ake. Ultimul frate supravieţuitor, Simon, va prelua conducerea armatei şi, sprijinit de Roma, obţine de la suveranul seleucid Demetrios II (145-140 î.d.Chr.) recunoaşterea independenţei Iudeii.

Pentru meritele sale şi ale tuturor celor din familia lui Matatia Hasmoneul, Simon este ales printr-o hotărîre a întregii comunităţi iudaice Mare Preot şi conducător suprem al armatei. Şi întrucît aceste demnităţi devin ereditare în familia sa, Simon este întemeietorul Dinastiei Hasmoneilor. În semn de preţuire pentru meritele întemeietorului dinastiei şi a fraţilor săi, primul an al domniei lui Simon este considerat începutul unei noi numărători a anilor. Emisia unor monede noi vesteau renaşterea eroică a celui de al doilea stat iudaic, ce va dăinui între anii 142 î.d.Chr-70 d.Chr.

Hasmoneii au fost conştienţi de slăbiciunea micului lor regat şi de aceea s-au străduit de-a lungul a două generaţii să-i lărgească graniţele, utilizînd atît diplomaţia, cît şi forţa. În jurul anului 78 î.d.Chr. Hasmoneii reuşiseră să cucerească Samaria, Idumea, Moabul, Galilea, Transiordania, Gadara, Pella Gerasa, Raphia şi Gaza şi să le înglobeze în regatul lor, astfel că Palestina sub domnia lor atinge dimensiunile regatului lui Solomon. Dar urma-şii acelor bravi Macabei care luptaseră eroic pentru liber-tatea lor religioasă, îi obligau acum pe supuşii lor, adepţi ai altor credinţe, să adopte religia iudaică. Cu timpul însă, zelul religios al Hasmoneilor a slăbit şi, ca un paradox, în ciuda protestelor preoţilor, ei au început să facă concesii partidului elenizant. Prin aceasta, autoritatea şi — ca o consecinţă — stabilitatea dinastiei au slăbit. Încă din timpul domniei reginei Salome Alexandra (79-69 î.d.Chr.) au început lupte pentru succesiune între fiii ei Hyrkanos II şi Aristobulos II. De la această dată, cursul evenimentelor din Iudeea va fi decisiv influenţat de prezenţa romană în regiune. La declanşarea conflictului pentru succesiune la tronul Regatului Hasmoneu, legiunile victorioase ale lui Pompei se aflau deja la Damasc.

Pentru a-şi soluţiona conflictul, cei doi pretendenţi la tron au solicitat arbitrajul lui Pompei. Cînd acesta s-a pronunţat în favoarea lui Hyrkanos, Aristobulos a ocupat Ierusalimul cu armata sa. Pompei a asediat oraşul şi după trei luni de lupte a reuşit să-l cucerească. Hyrkanos a fost instalat ca Mare Preot şi suveran al Iudeii, dar autoritatea sa era formală. În fapt monarhia independentă luase sfîrşit şi Iudeea devenea o parte a provinciei romane Siria.

În anul 54 î.d.Chr., Crassus, în drum spre Ktesiphon, pentru a acoperi cheltuielile armatei sale, deposedează tezaurul Templului de peste 10000 de talanţi. Campania sa împotriva parţilor a fost însă un eşec. Legiunile sale sînt învinse, iar el este ucis în bătălia de la Carrhae. Cînd această veste soseşte la Ierusalim, evreii cred că a sosit momentul să-şi redobîndească libertatea şi refuză să se mai supună autorităţilor romane. Tentativa lor va fi însă înăbuşită cu brutalitate în anul 43 î.d.Chr. de Longinus, urmaşul lui Crassus în funcţia de guvernator al Siriei. Trupele sale vor cuceri ţara şi 30000 de evrei vor fi vînduţi sclavi.

În frămîntările care au avut loc în Orientul Apropiat, pînă la consolidarea supremaţiei romane, are loc o invazie a parţilor în Iudeea. Ei îl instalează la Ierusalim, în demnitatea de Mare Preot, pe ultimul reprezentant al dinastiei Hasmoneilor, Antigonos II. Domnia sa va fi de scurtă durată (40-37 î.d.Chr.). În locul lui, Antonius şi Octavian vor aduce pe tron pe Irod, fiul lui Antipater, fost împuternicit roman în Iudeea. Irod, pe care istoria laică îl consemnează sub denumirea de "Irod cel Mare", a avut o domnie lungă (37 î.d.Chr.-4 d.Chr.), în timpul căreia au avut loc evenimente istorice importante, din şirul cărora se detaşază ca o lumină dătătoare de sens pentru evoluţia ulterioară a spiritualităţii întregii omeniri, naşterea Fiului lui Dumnezeu, Iisus Hristos. La moartea sa regatul va fi împărţit între cei trei fii ai săi, care vor domni ca regi clientelari ai Romei. Ultimul reprezentant al dinastiei lui Irod este Irod Agrippa I (41-44 d.Chr.), nepotul întemeietorului dinastiei. La moartea sa, romanii reconstituie provincia Iudeea, a cărei conducere este încredinţată unui guvernator.

Viaţa spirituală a evreilor în perioada expusă mai sus a cunoscut fluctuaţii şi frămîntări la fel de intense ca şi frămîntările politice. Regii hasmonei şi-au sprijinit autoritatea pe preoţii saduchei, ramura conservatoare a înaltei preoţimi. Saducheii erau adepţii unei politici naţionaliste şi a unei linii religioase ortodoxe. Ei pretindeau respectarea strictă a Legii cuprinsă în Thora şi a prescripţiilor juridice scrise, respingînd tradiţia orală şi interpretarea liberalizantă a Scripturii, aşa cum procedau reprezentanţii celeilalte ramuri preoţeşti, fariseii. Ca orientare doctrinară, saducheii manifestau scepticism cu privire la viaţa veşnică şi se declarau satisfăcuţi cu buna stare aici pe pămînt.

Fariseii constituiau al doilea grup de preoţi. Denumirea — cei ce separă — le-a fost dată de saduchei din cauză că evitau contactele cu cei care nu respectau cu stricteţe ritualul de purificare. Ca doctrină, ei considerau că textul Pentateuchului trebuie întregit cu tradiţia orală, pentru a se clarifica pasajele întunecate din Legea mozaică. După distrugerea Templului în anul 70 d.Chr., preoţimea şi-a pierdut influenţa asupra populaţiei evreieşti. Saducheii vor dispare, sinagogile vor înlocui Templul, iar locul fariseilor va fi luat de rabini, păstorii unei turme împrăştiate prin toate colţurile lumii.

În sfîrşit, ultima orientare religioasă din această perioadă este secta esenienilor. Urmaşii direcţi ai "cucernicilor", esenienii reprezintă orientarea ascetică din mozaicul religios iudaic. Cei în jur de 4000 de esenieni trăiau în aşezări asemănătoare mănăstirilor de astăzi în oaza Engadi, în apropierea Mării Moarte. Colibele în care locuiau aparţineau comunităţii, luau masa în comun, în deplină tăcere, toate bunurile erau proprietate comună şi singura lor preocupare era ca prin rugăciune şi meditaţie să se contopească cu divinitatea. Sub aspect politic, erau pacifişti fervenţi, dar cînd legiunile lui Titus au atacat Ierusalimul s-au alăturat apărătorilor oraşului şi Templului, dînd dovadă de curaj şi bravură.

Şi astfel am parcurs, pe scurt, istoria evreilor pînă în momentul în care, odată cu distrugerea Templului, evreii se vor împrăştia în toate colţurile lumii, ajungînd, pe căi ocolite, şi pe meleagurile româneşti.

— va urma —

UN OCHI RÎDE, ALTUL PLÎNGE...

BÎLCIUL COMUNIST

După scurta perioadă de criză post-ceaușistă (decembrie '89—septembrie '92), din care s-a ales cu cîteva cucuie și zgîrieturi, comunismul românesc a ajuns în pragul unei noi ascensiuni. Ce mai înseamnă cei nici trei ani de frămîntări și oarecari incertitudini pe lîngă cei patru ani de redresare în forță pe care i-a obținut în mod legal (eterna legalitate roșie!) și care s-ar putea să fie pînă la urmă opt, dacă ținem seama de faptul că tov. Iliescu mai are dreptul și-n 1996 la un nou tur prezidențial?

Ceva tot s-a mișcat, ce-i drept: s-a trecut anume de la "comunismul de tip prostesc" la "comunismul de tip parșiv"! Democrația "originală", cu tolerarea unei opoziții impotente și a unui capitalism primitiv și pungășesc ("dughenizarea României", cu o vorbă a d-lui Gabriel Constantinescu), constituie un paravan suficient pentru supraviețuirea caracatiței comuniste. De acum înainte nu mai contează ideologia (tata Marx iese din istorie!), ci abilitatea practică a păstrării puterii prin tupeu, corupție, șantaj, populism, iar la nevoie chiar violență milițisto-proletară. "Internaționalismul proletar" nu mai tentează pe nimeni; s-a constatat că e mult mai eficient, la o adică, pseudo-naționalismul țopîrlănesc, bineînțeles tot după modul moscovit. Vechiul liant ideologic este înlocuit astăzi cu acela al mizeriei morale. Nu contează ce gîndești, ci cît ești (sau ai fost) de lichea la viața ta! Dacă te dovedești suficient de abject, atunci te integrezi firesc în marea conjurație a lichenismului românesc, ajungînd un bun comunist de modă nouă și implicit... "un bun român"!

Bîlciul a început fără prea multe pudori, pe tradiționalul fond mocirlos și zgribulit al toamnei și iernii românești. Președintele Iliescu a dat tonul la Cotroceni, găsind, vorba aceea, pe unul "mai prost ca Farfuridi și mai canalie decît Cațavencu" (echivalențele le faceți dumneavoastră), pe care să-l ungă prim-ministru, pentru "o liniște" care n-a fost niciodată "a noastră". "Independentul" Văcăroiu (nici măcar ai săi nu prea îndrăznesc să-i spună "tehnocrat"), cu înfățișarea sa de alcoolic rural, va fi o excelentă mascotă a "neantului valah" pe întreg mapamondul! E limpede că dumnealui nu va face crize de personalitate — nici față de "despotul luminat" de la Cotroceni, nici față de junta roșie din Dealul Patriarhiei. De ce să fi expus F.D.S.N.-ul, în asemenea vremuri de "dificultăți și greutăți" (vorba noului premier), vreo "somitate de-a sa, ca d-l Adrian Năstase bunăoară?! Pe de-alde Văcăroiu oricum n-o să-l plîngă nimeni, chiar dacă se va împotmoli de-a mboulea, cu tot guvernul său de gravitoni prezidențiali de mîna a doua... În patru ani e timp pentru destule variațiuni guvernamentale; va veni și rîndul marilor rechini, dar cînd atmosfera va fi mai propice.

Bîlciul cel mare rămîne însă tot cel parlamentar. E ca într-un fel de "fermă a animalelor", în care puterea s-a împărțit între bovine (executivul) și porcine (legislativul). Ni se pare oarecum firesc: vita e făcută să tragă, iar porcul să se scalde în nămol. În actuala băltoacă parlamentară guițătorii de profesie, Păunescu și Vadim, nu vor avea multă vreme de aici înainte vreun Ignat de care să se teamă...

În rest — reflexele scontate! Bîlciul se prelungește de la Academie pînă la pușcărie! Comunismul e obișnuit să lucreze pe toate fronturile. La Academie, bunăoară, nici pomeneală de îndepărtarea elementelor compromise, a nulităților morale sau profesionale oploșite sub vechiul regim! Doar că, vezi Doamne, nu vor avea dreptul "dalmațienii" să intre în Prezidiu! S-a gîndit orto-tovarășul Drăgănescu la o aplicare "academică" a punctului 8 din Proclamația de la Timișoara! Cît despre pușcărie, "cepexiștii" sînt deja cu un picior afară, grație, firește, "separării puterilor de Stat"! Justiția țării pare să se fi lămurit, în sfîrșit, că nici usturoi n-au mîncat, nici gura nu le miroase!

Și acesta — **nota bene** — nu este decît începutul noului bîlci al vechilor comuniști. N-ar fi exclus — Doamne ferește! — să ajungă într-adevăr "să fie ce-au fost și chiar mai mult decît atît"! Mai ales că nu e bine să o uităm — peste 60% din electoratul țării îi poartă măgărește în samar...

BÎLCIUL MASONIC

În răspărul bîlciului comunist se silește să cîștige teren bîlciul masonic. Marele Maestru al Lojei Naționale a României, d-l Alexandru Paleologu, ajuns în Parlament pe tobogan ul Convenției Democratice, a găsit prilejul de a face elogiul televizat al masoneriei, într-un dialog cu evreul Iosif Sava. Distinsul domn Paleologu ne-a dezvăluit și trecutul masonic al familiei sale, dîndu-ne de înțeles că, într-un fel, domnia-sa n-a avut de ales, **născîndu-se mason**. Ceea ce regretă este că masoneria nu ar mai fi, vezi Doamne, ce-a fost ea odinioară! D-l Paleologu, pe fond muzical, a vorbit cam multe și de toate; a făcut istorie, politică, axiologie... Despre legionari, bunăoară, a avut onestitatea să formuleze o evidență: că de nu s-ar fi petrecut monstruoasa "decapitare" a Mișcării din '38, n-ar fi urmat nici tulburările grave din anii următori. Altminteri domnia-sa nu-și poate explica pînă la capăt cum de atîtea personalități culturale de mîna întîi (a fost invocat cazul Noica, firește) s-au lăsat tîrîte într-o asemenea aventură politică extremistă! Tot așa cum nu înțelegem noi, de pildă, de ce atîția alții s-au făcut masoni, apucînd o cale programatic antinațională și anticreștină! De, fiecare cu neînțelegerile lui!

D-l Paleologu s-a dedat și la ierarhii valorice. La un bilanț sumar al spiritualității, în opinia domniei-sale Divinitatea ar sta pe locul întîi, Iisus Hristos pe al doilea și Mozart imediat după Mîntuitorul! Aici pînă și d-l Sava a făcut ochii mari. Observați că, în bună tradiție masonică, d-l Paleologu tinde să identifice Divinitatea cu Marele Arhitect al Universului, contestînd discret, dar categoric, dumnezeirea lui Iisus Hristos, devenit vecinul omenesc al marelui Mozart!

Un alt Mare Maestru, de data aceasta al Marelui Orient al Franței, în jurul căruia presa noastră a făcut un tărăboi admirativ de mentalitate bananieră, este d-l Jacques Orefice (pe care numele nu stă deageaba, fiind dumnealui ginecolog!), venit să propovăduiască în România binefacerile masoneriei și afirmînd senin un lucru de care pînă și copiii s-ar prăpădi rîzînd: că masoneria nu se bagă în politică decît pe problema drepturilor omului, altminteri ținîndu-se de reforme moral-spirituale și, ca să zicem așa, de spălatul șorțulețelor din dotare!

Cu problema masonică se intersectează (dacă nu cumva se și confundă) problema evreiască. Șef-rabinul dr. Rosen Moses pare din nou foarte agitat (și cu Vadim în Parlament mai că-l înțelegem!), neputînd să se bucure în tihnă de recenta sa desemnare ca membru de onoare (onoarea cui?) al Academiei Române. Vadimul n-a întîrziat să protesteze public împotriva acestei desemnări, pretextînd că d-l Rosen Moses "n-are o operă"! Chiar așa?! Atunci cum rămîne cu de-alde Bîrlădeanu și de coana Suzănica? Nouă ultima carte a Eminenței-sale (**Studii biblice**) ne sare în ochi la tot pasul (și mai ales la librăria de la Kretzulescu, unde stă — e vorba de Biblie, de! — lîngă cărțile de învățătură ortodoxă). O singură dorință mai are Șef-rabinul înainte de moarte: să traducă în românește cartea lui Hitler, **Mein Kampf**, cum declară recent într-un interviu! De ce nu? **Shalom!**

Nu poate trece neobservată trepădușia pe care o fac liderii opoziției noastre în jurul d-lui Rosen Moses. Deunăzi mai că nu ne mai săturam privindu-i (că frumos le mai ședea!) pe d-nii Coposu și Manolescu de-a dreapta și de-a stînga Eminenței-sale, străduindu-se să-i cînte în strună! (D-l Coposu cel puțin este atît de mult în preajma Rabinului în vremea din urmă încît ne întrebăm dacă nu cumva o avea de gînd să treacă la iudaism, cu tot cu "democrația creștină" a domniei-sale?!). Lăsînd la o parte gluma, se constată că opoziția noastră (C.D., în special), după aspra înfrîngere electorală, văzînd că pe propriile picioare nu prea poate sta, iar pe majoritatea poporului român nu se poate sprijini, se lasă tîrîtă tot mai mult în orbita iudeo-masoneriei, în care, cu miopia ce-o caracterizează, vede probabil singurul colac de salvare pentru viitor. Să amintim că liderii opoziției nu l-au scăpat nici pe d-l Orefice. Ăsta-i năravul românului: pînă nu se nămește cuiva, nu se simte bine! Mai degrabă decît un popor "vegetal", cum zice poetesa, noi riscăm să fim un popor "ombilical"! Și nu (numai) din prostie, cum s-ar crede, ci dintr-o inconsistență morală de care pînă și prostia roșește uneori...

Pe muchea de cuțit dintre aceste două bîlciuri — comunist și masonic — trebuie să găsim abilitatea de a ne salva, urmînd **drumul drept** spre o altă Românie, de care să nu ni se rușineze nici străbunii și nici urmașii. Nu-i ușor de asumat un astfel de drum, dar în el stă tot sublimul vieții noastre creștine și naționale. "Decît să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptînd pe drumul onoarei".

DOCTOR HONORIS CAUSA

Sîmbătă, 7 noiembrie 1992, Facultatea de Construcții din București a decernat titlul de Doctor Honoris Causa d-lui ing. Duiliu Sfințescu, cetățean francez de origine română, unul dintre cei mai mari specialiști din lume în domeniul construcțiilor metalice (domnia-se este și Doctor Honoris Causa al Politehnicii din Aachen, Germania).

Astăzi în vîrstă de 83 de ani, purtînd cu distincție aristocratică o uriașă barbă albă de patriarh, d-l Sfințescu este unul dintre supraviețuitorii iluștri ai unei generații de elită. Domnia-sa a adus între zidurile cam proletare ale Facultății de Construcții din Lacul Tei ceva din rafinamentul și eleganța lumii interbelice. Discursul său de mulțumire, rostit într-o limbă românească dumnezeiască, n-a avut numai virtuți inginerești, ci și filosofice și retorice. Cu o desăvîrșire rectitudine, d-l Sfințescu a ținut să precizeze, fără a insista, că a făcut parte din rîndurile Mișcării Legionare și că nu are de ce să tăinuiască sau să regrete acest lucru, deși nu poate fi de acord cu anumite devieri și excese produse în sînul Mișcării în anii tragici ce au urmat morții Căpitanului. Probabil că trecutul său legionar explică faptul că Academia Română neocomunistă n-a găsit loc, printre atîția mult mai mărunței unși recent ca membri titulari sau onorifici, și pentru o personalitate de talia marelui inginer de la Vanves...

Noi admirăm în primul rînd în d-l Duiliu Sfințescu o mare conștiință națională și o pildă vie de geniu creator românesc. Să nu uităm că, pe lîngă activitatea strict profesională, domnia-sa a avut în Occident și o lăudabilă activitate editorială, îngrijind, traducînd sau finanțînd cărți de interes major pentru istoria românească sau pentru religia creștină ortodoxă. Îi dorim din toată inima să nu se oprească aici, mai ales că cei 83 de ani nu par a-i fi anulat nici entuziasmul și nici vitalitatea!

Sala arhiplină și aplauzele frenetice de la încheierea festivității ne dau credința că românii știu încă să recunoască și să prețuiască valorile autentice, nu doar profesionale, ci și umane. Căci cea mai mare parte a asistenței a fost cucerită în primul rînd de omul Duiliu Sfințescu, mărturisitor testamentar al unei românități esențiale.

V.A.M.

Editura "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala Sibiu
Cont nr. 4072996517509

Colegiul redacțional:
Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Marcel PETRIȘOR, Răzvan CODRESCU, Constantin IORGULESCU

Adresa: 2400 Sibiu, Calea Dumbrăvii nr. 109
tel. 92/422536

Tehnoredactare Teodora Ciuchină
Machetator: I Nistor
Tiparul "POLSIB" s.a.